Пролетары ўсіх краін, єднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ОРГАН ЦК і МЕНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 57 (6334) | 11 сакавіка 1939 г., субота | ЦАНА 10 КАП.

Учора ў сталіцы Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік — Маскве, у Вялікай зале Крэмлёўскага Палаца адкрыўся XVIII з'езд Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў).

Са справаздачным дакладам аб рабоце ЦК ВКП(б) выступіў геніяльны правадыр працоўных усяго свету таварыш СТАЛІН.

Дзень адкрыцця з'езда—найвялікшае свята ўсяго совецкага народа.

XVIII З'ЕЗД УСЕСАЮЗНАЙ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ (большэвікоў)

ПАСЯДЖЭННЕ ПЕРШАЕ (10 сакавіка 1939 года)

5 гадзін 15 мінут вечара. Паяўленне на трыбуне таварышаў Сталіна, Молатава, Варашылава, Кагановіча, Калініна, Андрэева, Мікаяна, Жданава, Хрушчова сустракаецца громам апладысментаў, бурная авацыя, усе ўстаюць. З розных канцоў зала нясуцца воклічы на ўсіх мовах народаў СССР у чэсць вялікага Сталіна: **«Правадыру народаў — вялікаму Сталіну — ура!», «Няхай жыве таварыш Сталін!», «Роднаму, любімаму Сталіну — ура!», «Няхай жыве Сталінскі Цэнтральны Камітэт!», «Няхай жыве наш правадыр і настаўнік — таварыш Сталін!», «Няхай жыве таварыш Сталін!», «Няхай жыве першы маршал арміі комунізма таварыш Сталін!».**

Званкі старшынствуючага таварыша Молатава тонуць у неспыняючыхся, усё ўзмацняючыхся авацыях.

Уступная прамова таварыша В. М. МОЛАТАВА

Молатаў. Таварышы!

К гэтаму з'езду партыя прышла з перамогамі гістарычнай важнасці.

На месцы старой, адсталай навет у капіталістычных адносінах краіны створан новы лад, — соцыялізм у асноўным пабудаван. Мы даўно прагналі памешчыкаў і капіталістаў, але канчаткова ачысцілі нашу зямлю ад усякіх эксплаататараў толькі ў апошнія годы. Створана новае грамадства, узброенае самай перадавой тэхнікай. Склалася соцыялістычная дзяржава рабочых і сялян, якая ідзе ўгару, ідзе да поўнай перамогі комунізма сваёю выпрабаванаю большэвіцкаю дарогай. І гэта ў той час, калі капіталізм шукае для сябе выратаванне ў фашызме, праклінаемым усімі прыхільнікамі чалавечаскага прагрэса, калі капіталізм, із'едзены крызісамі і паразітычным гніеннем на карню, усё больш уцягвае Еўропу і Азію ў новую сусветную імперыялістычную вайну.

З радаснымі пачуццямі сустракаюць наш з'езд працоўныя Совецкага Саюза. Гэтыя пачуцці нам блізкі і зразумелы. Гэтыя пачуцці народжаны вялікімі баямі і складаўшымся ў нас маральна-палітычным адзінствам. Яны створаны вялікай дружбай народаў Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік, згуртаваных у вялікую армію комунізма, гатовую да новых баёў пад сцягам Леніна—Сталіна. **(Апладысменты, усе ўстаюць).**

Мы закончылі яшчэ адзін гістарычны этап комуністычнай рэволюцыі ў СССР. Мы завяршылі ў асноўным цэлую эпоху будаўнічай работы, каб уступіць у новую эпоху, у эпоху паступовага пераходу ад соцыялізма да комунізма.

Наш вопыт, вопыт будаўнікоў комуністычнага грамадства, ужо поўнасцю паказаў, што магчымасці росту сіл СССР неабмежавана вялікія. Цяпер у нашай краіне зроблена ўсё для таго, каб крыніцай біла народная творчасць на велізарных прасторах многанацыянальнага Совецкага Саюза, каб з кожным днём рос народны добрабыт, разгортвалася ўшыр і ўглыб культурнае будаўніцтва краіны соцыялізма.

Разам з тым вопыт апошніх год паказаў, што ў нас была пэўная недаацэнка знешніх варожых сіл, была недаацэнка іх варожай актыўнасці і зваротлівасці ў барацьбе з СССР. Справа дайшла да таго, што нашы знешнія ворагі з лагера капіталізма замысьлілі зрабіць свайго рода ўмяшанне ў нашы ўнутраныя справы. Гэта своеасаблівае ўмяшанне ў совецкія справы заключалася ў спробе некаторых імперыялістычных дзяржаў, і асабліва фашысцкіх, гаевзці і размясціць сваіх агентаў у органах дзяржаўнай улады СССР. Яны, уласна, захацелі прымяніць да Совецкага Саюза свой багаты вопыт у адносінах больш слабых буржуазных дзяржаў, дзе часам ва ўрадавых вярхах сядзяць і вырашаюць справы не хто-небудзь, а іменна платныя агенты і шпіёны буйных замежных дзяржаў. Як гэта ні нагла з іх боку, але і ў адносінах да Совецкага Саюза рабіліся такія-ж спробы праз людзей, якія ўчора яшчэ прыкрывалі свае гнуснае вераломства і здраду комуністычным партыйным білетам. Так будзе і надалей, калі на лоўкасць і зваротлівасць замежных разведак мы не адкажам падвоенай і падзесяцеронай лоўкасцю і зваротлівасцю совецкай разведкі. **(Апладысменты).**

Вы ведаеце, проіскі знешняга класавага ворага з лагера капіталізма, асабліва, з лагера фашызма, намі разбіты ўпух і ўпрах. Іх новы шпіёнскі прыём умяшання, у якім усё гэтыя троцкія, рыкавы, бухарыны, зіноўевы, тухачэўскія, радэкі, ікрамавы і любчэнкі адыгралі жалкую ролю шпікаў—шкоднікаў і брудных агентаў замежных разведак, поўнасцю праваліўся.

Мы атрымалі новы ўрок па пытанню аб дзяржаве і новы багаты вопыт аб [illegible] (Апладысменты).

[illegible]

...літычныя, нашы эканамічныя, нашы культурныя, нашы арганізацыйныя і ўсе іншыя велізарныя магчымасці, нам больш за ўсё неабходна ў даны перыяд усямернае павышэнне справы комуністычнага выхавання. Каб яшчэ больш паспяхова рашаць любыя [illegible] ўздыму магутнасці [illegible] яшчэ быстрэй р[illegible] ні асноўнай эканамічнай задачы Совецкага Саюза, у [illegible] перагнаць у [illegible] развітыя капіталістычныя краіны тэхніча і ў эканамічных адносінах, — трэба высунуць наперад [illegible] у духу комуністычнага [illegible] да працы, задачы [illegible] ня ідэйнага [illegible] раў партыйнага і дзяржаўнага апарата і ўсёй совецкай [illegible] марксізма-ленінізма, у духу большэвізма.

Гэты з'езд в[illegible] нашай работы, [illegible] ністычнага выхавання і [illegible] тычнай работы. Нашы з'езды заўсёды асвятлялі далёка ўперад [illegible] задачы партыі і [illegible] пам ва ўздыме [illegible] мас, у комуністычным выхаванні працоўных.

Ніякі вораг ужо не зможа злямаць наш Совецкі Саюз. Любы агрэсар разаб'е свой медны лоб аб совецкі пагранічны слуп. **(Бурныя апладысменты).**

Для каго мала нашых адкрытых папярэджанняў, той даведаецца аб гэтым у свой яму паложаны час. І тым пабеданосней, тым больш значнымі ў міжнародным сэнсе будуць нашы поспехі ў гэтай надыходзячай барацьбе з сіламі знешняй агрэсіі, чым больш і чым плаатворней мы папрацуем над комуністычным выхаваннем у нашай краіне.

Таварышы дэлегаты! Дазвольце выказаць упэўненасць, што XVIII з'езд і ў [illegible] гістарычную [illegible] узнятым [illegible] Леніна — Сталіна. [illegible]

[illegible] Сталін. (Усе ўстаюць, апладысменты. Воклічы «Ура». Голас з месца: «Няхай жыве таварыш Сталін!»).

Таварышы, на з'езд выбраны 1.574 дэлегаты з рашаючым голасам, прыбыло— 1.567 дэлегатаў. З прычыны гэтага [illegible] Цэнтральнага Камітэта партыі, аб'яўляю XVIII з'езд адкрытым.

Апошнія словы таварыша Молатава павітаны бурнымі апладысментамі. З'езд, стоячы, вітае таварыша Молатава. На ўсяму залу [illegible] «Няхай жыве [illegible] Леніна—Сталіна!», [illegible], «Няхай жыве правадыр народаў таварыш Сталін!», «Вялікаму натхніцелю і арганізатару слаўных перамог комунізма таварышу Сталіну — ура!».

З'езд пераходзіць да выбараў кіруючых органаў з'езда. Аднагалосна выбіраецца прэзідыум з'езда, сакратарыят, рэдакцыйная камісія і мандатная камісія.

КІРУЮЧЫЯ ОРГАНЫ З'ЕЗДА

ПРЭЗІДЫУМ

Андрэеў А. А.
Багіраў М. А.
Берыя Л. П.
Будзённы С. М.
Бурмістэнка М. А.
Варашылаў К. Е.
Двінскі Б. А.
Данскоў В. А.
Жданаў А. А.
Кагановіч Л. М.
Калінін М. І.
Каротчэнка Д. С.
Кузняцоў А. А. — Ленінград
Кузняцоў Н. Г. — Прымор'е
Ланцоснаў А. Д.
Маленкоў Г. М.
Мануільскі Д. З.
Мехліс Л. З.
Мікаян А. І.
Міхайлаў Н. А.
Молатаў В. М.
Нікалаева К. І.
Панамарэнка П. К.
Седзін І. К.
Скварцоў Н. А.
Сталін І. В.
Цімашэнка С. К.
Хрушчоў Н. С.
Шахурын А. І.
Шверннк Н. М.
Шкіратаў М. Ф.
Штэрн Г. М.
Шчэрбакоў А. С.
Юсупаў У.
Яраслаўскі Ем.

САКРАТАРЫЯТ

Паскрэбышаў А. Н.
Шчадзянка Е. А.
Мішакова О. П.
Пегаў Н. М.
Папоў Г. М.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАМІСІЯ

Мехліс Л. З.
Паспелаў П. Н.
Горкін А. Ф.
Міцін М. Б.
Равінскі Л. Я.

МАНДАТНАЯ КАМІСІЯ

Алемасаў А. М.
Андрыянаў В. М.
Антонаў Д. І.
Аруцінаў Г. А.
Байцоў І. П.
Баркоў Г. А.
Вагаў А. В.
Власаў І. А.
Даронін П. І.
Дуброўскі А. А.
Жаваранкаў В. Г.
Задзіончэнко С. Б.
Ігнатаў Н. Г.
Качалін К. І.
Квасаў М. Е.
Любавін П. М.
Маленкоў Г. М.
Мургуў І. В.
Нікіцін В. Д.
Пратапопаў Д. З.
Расцегін Г. С.
Селезнёў П. І.
Сердзюк З. Т.
Фралкоў А. А.
Чаркваіні К. Н.
Чубін Я. А.
Чуянаў А. С.
Шкіратаў М. Ф.
Штыкоў Т. Ф.

* * *

Пасля выбараў кіруючых органаў, з'езд зацвярджае парадак дня і рэгламент з'езда.

Старшынствуючы таварыш Молатаў **прадастаўляе слова для даклада па першаму пункту парадку дня з'езда таварышу Сталіну.**

Бурнай авацыяй, стоячы, з'езд сустракае таварыша Сталіна. На ўсіх мовах народаў вялікага Совецкага Саюза раздаюцца воклічы: «Няхай жыве таварыш Сталін!», «Ура!», «Правадыру, настаўніку і другу таварышу Сталіну — ура!», «Няхай жыве наш родны, любімы Сталін!».

Доўга працягваецца авацыя — выражэнне бязмежнай любві ўсёй партыі да свайго правадыра. Званок старшыні тоне ў буры апладысментаў, прывітанняў з'езда.

Таварыш Сталін пачынае справаздачны даклад аб рабоце ЦК ВКП(б).

НЕЗАБЫЎНЫ ДЗЕНЬ

Раніцу незабыўнага гістарычнага дня, 10 сакавіка 1939 года, Масква сустрэла ўсхвалявана, радасна: сёння адкрываецца XVIII з'езд вялікай партыі Леніна — Сталіна. Сёння ў Вялікім зале Крэмлёўскага Палаца сабраўся цвет партыі, цвет вялікага, гераічнага большэвіцкага племені. З усіх канцоў неабсяжнай совецкай зямлі з'ехаліся дэлегаты, несучы ў сваім сэрцы нязгаснае, вечна-маладое полымя высокай адданасці справе комунізма, гарачай, беззаветнай любві да свайго Цэнтральнага Камітэта, да свайго роднага, бясконца дарагога і любімага Сталіна, несучы ў сваім сэрцы пачуцці і мыслі ўсёй партыі, усяго народа.

Сярод дэлегатаў — старыя большэвікі, вынесшыя на сваіх плячах не адзін дзесятак год рэволюцыйнай барацьбы, і маладыя кадры, умацаваўшыяся і загартаваўшыяся ў гарніле сталінскіх пяцігодак, падняўшыяся з нетраў народа, узрошчаныя пад сонцам Вялікай соцыялістычнай Кастрычніцкай рэволюцыі.

Калі акінуць вокам зал, то ўбачыш дзесяткі, сотні людзей, чыя слава грыміць па ўсёй краіне і па ўсяму свету — убачыш Герояў Совецкага Саюза, віднейшых партыйных, гаспадарчых і совецкіх кіраўнікоў, герояў соцыялістычнай працы, нашых выдатных стаханаўцаў, нашых перадавікоў сельскай гаспадаркі, прадстаўнікоў нашай выдатнай комуністычнай інтэлігенцыі — цудоўны народ, выдатнейшы сплаў жалезнай волі і несакрушальнай энергіі, лепшыя сыны партыі Леніна—Сталіна.

У 5 гадзін 15 мінут вечара на трыбуне паявіліся таварышы Сталін, Молатаў, Варашылаў, Кагановіч, Калінін, Андрэеў, Мікаян, Жданаў, Хрушчоў — баявы штаб партыі на чале з правадыром рэволюцыі.

Няма слоў і фарбаў апісаць той восторжаны парыў, які, падобна ветру, пранёсся па ўсяму залу, парыў, аб'яўшы ўсіх прысутных, калі яны ўбачылі роднага Сталіна, пад чыім вадзіцельствам атрыманы грандыёзныя перамогі, хто вёў, вядзе і будзе весці к новым баям, к новым яшчэ больш бліскучым перамогам ва славу комунізма, ва славу совецкага народа і вялікай партыі большэвікоў. Грамавыя апладысменты, воклічы: «Няхай жыве вялікі Сталін!», «Няхай жыве родны Сталін!», вымаўляемыя на розных мовах, але насычаныя адзіным пачуццём, зліліся ў незабыўную сімфонію хвалявання, радасці, узлыму, энтузіязма.

Таварыш Молатаў, цёпла сустрэты з'ездам, пасля яркай уступнай прамовы, якая неаднаразова перарывалася бурнымі апладысментамі, аб'явіў XVIII з'езд ВКП(б) адкрытым.

Вялікі з'езд выбраннікаў партыі, з'езд, якому суджана ўпісаць новыя старонкі ў гісторыю партыі Леніна—Сталіна, у гісторыю нашай радзімы, у гісторыю ўсяго сусветнага комуністычнага руху, прыступіў да работы.

Бурнымі апладысментамі віталі дэлегаты таварыша Сталіна і яго слаўных саратнікаў, выбраных у састаў прэзідыума. Следам за прэзідыумам былі выбраны — сакратарыят з'езда, рэдакцыйная камісія, мандатная камісія, зацверджаны парадак дня з'езда і рэгламент.

На трыбуну для даклада ўзышоў Іосіф Вісарыёнавіч Сталін. Тры тысячы людзей, якія знаходзіліся ў зале, — дэлегаты і госці — падняліся з месц, як адзін чалавек, выражаючы ў бурных, бясконцых апладысментах і радасных, восторжаных воклічах свае пачуцці бязмежнай любві, адданасці да бацькі, настаўніка, друга, да свайго роднага, дарагога Сталіна!

І, нарэшце, усё сціхла. Цішыня запанавала ў зале, цішыня, поўная напружанай увагі, калі кожны стараўся не прапусціць ні аднаго сталінскага слова, ні аднаго,—такога знаёмага, чакаемага і любімага,—сталінскага жэста. І вось раздаліся першыя словы прамовы, нягромкі і ясны, спакойны і цвёрды голас Сталіна. Голас Сталіна — голас партыі, вялікай партыі, пераўтвараючай свет!

Сталін востра і зло здзекваўся над фашысцкімі сумазбродамі, з'езд смяяўся разам са Сталіным. Кожнае слова Сталіна пранікала ў душу, будзіла глыбокія пачуцці, выклікала патокі новых мысляў, адкрывала новыя старонкі ў сазнанні, у разуменні жыцця, у разуменні палітычнай абстаноўкі. Сталін гаварыў аб атрыманых перамогах, аб росце соцыялістычнай прамысловасці і сельскай гаспадаркі, аб радасным цвяценні совецкай краіны, аб задачах, якія стаяць перад большэвікамі, перад усім совецкім народам, і кожны думаў — так, гэта і мае мыслі і мае імкненні, бо тое, што гаворыць Сталін — гэта гаворыць партыя 170-мільённага народа. У вялікай аднадушнасці, у жалезнай маналітнасці — усёперамагаючая сіла большэвікоў, сіла, сакрушаючая і прэадаляваючая ўсе перашкоды.

У 20 гадзін 35 мінут таварыш Сталін скончыў даклад.

Бясконцыя авацыі зала былі выражэннем пачуццяў, ахапіўшых дэлегатаў XVIII з'езда, выбраннікаў, пасланцоў партыі.

Таварыш Молатаў аб'явіў першае пасяджэнне з'езда закрытым.

... З Крэмлёўскіх старажытных варот выходзілі групамі і ў адзіночку дэлегаты з'езда і госці. Масква — шумны, жыццерадасны, кіпучы горад — ласкава раскрывала перад імі заснежаныя прасторы сваіх праспектаў і вуліц. Кожны выходзіўшы з Крэмля, з зала з'езда, нёс беражна сваё неастыўшае хваляванне, якбы баючыся расплёскаць нахлынуўшыя ўражанні, пачуцці, мыслі. (ТАСС).

ЗА НОВЫЯ ПЕРАМОГІ

Учора з найвялікшым уздымам прайшоў мітынг калектыва рабочых і інтэлігенцыі менскага станкабудаўнічага завода імені Варашылава, прысвечаны адкрыццю гістарычнага XVIII з'езда Усесаюзнай комуністычнай партыі большэвікоў. Разам з усім шчаслівым совецкім народам калектыў завода горача выражаў сваю адданасць вялікай большэвіцкай партыі, свайму роднаму бацьку і мудраму правадыру таварышу Сталіну, пад кіраўніцтвам якога наша радзіма прышла да найвялікшых перамог.

К дню адкрыцця XVIII з'езда ВКП(б) завод прышоў з выдатнымі паказальнікамі ў галіне асваення тэхнікі станкабудаўніцтва, павышэння прадукцыйнасці працы, узмацнення абароннай работы.

Стаханавец механічнага цэха тав. Лузгін на мітынгу рапартаваў аб тым, што ў рэзультаце перадз'ездаўскага спаборніцтва лютаўскі план па першаму пралёту механічнага цэха выкананы на 114,2 проц., многія рабочыя асвоілі выкананне новых норм на 200—300 проц. Тав. Лузгін гаварыў аб асваенні рабочымі кацельнага цэха норм выпрацоўкі на 150 проц.

— Увесь завод у цэлым, — гаворыць дырэктар завода т. Андрэеў, — выканаў план першага квартала па валавой прадукцыі на 101 проц., па шырспажыву—на 128 проц. На заводзе вырас лік рабочых-двухсотнікаў. Сярод іх — тт. Пастушонак, які выканаў к з'езду нормы на 210 проц., Салавейчык — на 217,5 проц., Запольскі — на 316 і т. д.

Інжынер завода тав. Вальфсон ад імені ўсіх інжынерна-тэхнічных работнікаў завода заявіў аб тым, што інтэлігенцыя завода разам з комуністамі абавязваецца растлумачваць кожнаму рабочаму рашэнні з'езда і прыкладзе ўсе сілы для паспяховага ажыццяўлення іх.

У перыяд падрыхтоўкі к XVIII з'езду ВКП(б) узрасла палітычная актыўнасць рабочых і інтэлігенцыі завода. 17 лепшых работнікаў завода падалі заявы аб жаданні ўступіць у партыю Леніна—Сталіна.

Калектыў завода тут-жа на мітынгу прыняў новыя абавязацельствы па соцспаборніцтву імені XVIII з'езда ВКП(б) і выклікаў на спаборніцтва рабочых завода імені Кірава. Работнікі завода абавязаліся к 1 мая падрыхтаваць 250 значкістаў ППХА і 20 кулямётчыкаў.

Пад незмаўкаемыя крыкі «ура» і бурныя апладысменты пасланы прывітальныя тэлеграмы таварышу Сталіну і яго саратніку таварышу Варашылаву.

РАДАСЦЬ І ШЧАСЦЕ ДАЎ НАМ ЛЮБІМЫ СТАЛІН

З велізарнай актыўнасцю прайшоў мітынг калгаснікаў сельгасарцелі «Чырвоны агароднік», Менскага раёна, прысвечаны адкрыццю XVIII з'езда ВКП(б).

У сваім выступленні звеннявая Зоя Абубікірава ўспамінае:

— Раней я была бядначкай. Нават свайго кавалка хлеба не мела. Цяпер я—калгасніца. Жыву радасна і заможна.

За выдатнае і шчаслівае жыццё я бязмежна ўдзячна комуністычнай партыі, совецкай уладзе і вялікаму Сталіну.

У чэсць XVIII з'езда партыі мы, калгаснікі, абяцаем дабіцца новых перамог. Сёлета з нашага калгаса на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы ўдзельнічаюць 14 чалавек. Будзем дабівацца, каб у 1940 годзе ў выстаўцы прынялі ўдзел усе калгаснікі.

У аднагалосна прынятай рэзалюцыі гаворыцца: «Сёння ў Маскве адкрыўся XVIII з'езд ВКП(б). Лепшыя сыны совецкага народа на чале з таварышам Сталіным падвядуць ітогі грандыёзных перамог соцыялізма. Мы, калгаснікі, вітаем дэлегатаў з'езда і таварыша Сталіна.

У чэсць з'езда абавязваемся ўзорна загаршыць сяўбу. Даб'емся высокіх сталінскіх ураджаяў».

ДЭМАНСТРАЦЫЯ ЛЮБВІ І АДДАНАСЦІ

Як найвялікшую палітычную падзею ў жыцці нашай краіны сустрэў калектыў менскай швейнай фабрыкі «Кастрычнік» знамянальную дату — дзень адкрыцця XVIII з'езда Усесаюзнай комуністычнай партыі большэвікоў.

Роўна ў 4 гадзіны дня прагучэў гудок. 2400 чалавек сабраліся на агульнафабрычны мітынг, каб у гэты гістарычны дзень яшчэ раз прадэманстрыраваць сваю беззаветную любоў і адданасць вялікай партыі большэвікоў і любімаму правадыру народаў таварышу Сталіну, каб падвесці вынікі вытворчым перамогам, якімі калектыў фабрыкі сустракае адкрыццё з'езда ВКП(б). А поспехі вялікія. Уступае ў строй новы пашывачны чацверты корпус, фабрыка паспяхова выконвае вытворчую праграму.

Мітынг адкрыла старшыня фабкома тав. Фрыд. Першым выступіў сакратар Кагановіцкага горрайкома партыі тав. Хасін. Ён гаворыць аб грандыёзных перамогах, дасягнутых совецкім народам пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў за прайшоўшае пяцігоддзе пасля XVII з'езда ВКП(б).

— З Крэмлёўскай трыбуны, — гаворыць ён, — вялікі Сталін падвядзе ітогі нашых велічных перамог, начартае шляхі пабудовы комуністычнага грамадства.

Цікавай і гарачай была прамова маладой работніцы-стаханаўкі тав. Венгерка. Яна заявіла:

— У гэты радасны дзень, калі адкрываецца з'езд партыі Леніна — Сталіна, хочацца ад усёй душы сказаць любімаму бацьку і настаўніку таварышу Сталіну—вялікае дзякуй за шчаслівае і радаснае жыццё.

Неаднаразова пры ўпамінанні імені правадыра народаў таварыша Сталіна двухтысячны калектыў швейнікаў наладжваў бурную авацыю. З усіх бакоў раздаваліся воклічы: «Няхай жыве вялікі Сталін!», «Няхай жыве правадыр і настаўнік—любімы Сталін!».

Пад бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысменты і воклічы «ура» удзельнікі мітынга паслалі прывітальную тэлеграму XVIII з'езду вялікай партыі Леніна — Сталіна, у якой пішуць:

«Мы, рабочыя і інтэлігенцыя швейнай фабрыкі «Кастрычнік», шлем дэлегатам з'езда, лепшым прадстаўнікам комуністычнай партыі, наша палкае большэвіцкае прывітанне.

Наш калектыў да з'езда партыі прыходзіць з новымі дасягненнямі, з новымі стаханаўскімі перамогамі. Мы абавязваемся замацаваць усе нашы дасягненні і шляхам шырокага разгортвання соцыялістычнага спаборніцтва ператварыць нашу фабрыку ў суцэльна стаханаўскую».

З ВЯЛІКАЙ РАДАСЦЮ І НАТХНЕННЕМ СУСТРЭЛІ ПРАЦОЎНЫЯ БССР АДКРЫЦЦЁ XVIII З'ЕЗДА ВКП(б)

* * *

КАЛІ КРЭМЛЁЎСКІЯ КУРАНТЫ ПРАБІЛІ 5 ГАДЗІН

ВІЦЕБСК, 10 сакавіка. (Кар. «Звязды»). Горад прыняў святочны выгляд. Будынкі прадпрыемстваў і ўстаноў упрыгожаны чырвонымі сцягамі, партрэтамі кіраўнікоў партыі і ўрада.

Калі крэмлёўскія куранты прабілі пяць гадзін, мыслі ўсіх перанесліся ў чырвоную сталіцу—Маскву, у Вялікую залу Крэмлёўскага палаца, дзе сабраліся баявыя прадстаўнікі партыі Леніна—Сталіна і ўсяго совецкага народа на чале са сваім любімым і мудрым правадыром таварышам Сталіным.

У гэту знамянальную гадзіну на фабрыках, заводах, у калгасах і соўгасах, навучальных установах пачаліся многалюдныя масавыя мітынгі. З тысяч вуснаў адданых дачок і сыноў радзімы несліся словы бязмежнай любві і адданасці большэвіцкай партыі, сталінскаму Цэнтральнаму Камітэту і вялікаму Сталіну.

На адбыўшыхся цэхавых мітынгах пяцітысячны рабочы калектыў швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» з вялікім уздымам паслаў прывітальнае пісьмо таварышу Сталіну, у якім піша:

— «...Пад вашым, дарагі таварыш Сталін, мудрым кіраўніцтвам, пабудован велічны будынак соцыялізма, які высіцца над светам, як найярчэйшы і святлейшы маяк для ўсіх працоўных. Наша краіна ўступіла ў паласу завяршэння будаўніцтва бяскласавага соцыялістычнага грамадства і паступовага пераходу ад соцыялізма да комунізма.

З гістарычнай крэмлёўскай трыбуны над усім светам прагучэлі Вашы мудрыя словы, якія ўзброяць працоўных Совецкага Саюза і ўсяго свету баявой праграмай далейшай барацьбы за новыя перамогі комунізма.

Памятаючы, любімы таварыш Сталін, Вашы ўказанні аб рэволюцыйнай пільнасці, мы будзем рашуча выкарчоўваць подлае ахвосце разгромленых ворагаў, будзем зорка стаяць на варце заваяванняў соцыялізма, запісаных на залатых старонках Сталінскай Канстытуцыі. Для нас, як і для ўсіх працоўных нашай радзімы і ўсяго свету, вышэйшай мэтай жыцця, барацьбы і работы з'яўляецца выкананне волі, указанняў і заданняў нашага Сталіна, нашай партыі, яе слаўнага і мудрага ленінска-сталінскага Цэнтральнага Камітэта».

З вялікім натхненнем прайшлі мітынгі на станкабудаўнічым заводзе імені Кірава, ільнапрадзільнай фабрыцы імені Кагановіча, швейнай фабрыцы «Профінтэрн», панчошна-трыкатажнай фабрыцы імені Клары Цэткін і інш.

8-тысячны рабочы калектыў панчошна-трыкатажнай фабрыкі імені КІМ, горача вітаючы XVIII з'езд партыі, на сваім мітынгу звярнуўся да ўсіх рабочых, служачых, інжынерна-тэхнічных работнікаў прадпрыемстваў вобласці і чыгуначнага транспарта з заклікам — арганізаваць у дні работы з'езда ВКП(б) стаханаўскія вахты імені XVIII з'езда ВКП(б). Замацаваць дасягнутыя поспехі ў перадз'ездаўскім спаборніцтве, дабіцца новых вытворчых перамог.

ВЯЛІКАЕ СВЯТА Ў КАЛГАСЕ

ГОРКІ. (БЕЛТА). Новай хваляй энтузіязма і палітычнага ўздыму сустрэлі працоўныя раёна дзень адкрыцця XVIII з'езда ВКП(б). У калгасах раёна адбываюцца мітынгі, прысвечаныя гістарычнаму з'езду большэвіцкай партыі. У сельскагаспадарчай арцелі «Шлях соцыялізма» на мітынг сабралася 150 калгаснікаў. Слова ўзяў брыгадзір калгаса тав. Хамякоў.

— Сёнешні дзень, — гаворыць ён, — з'яўляецца вялікім святам для ўсіх працоўных нашай радзімы. Наш любімы правадыр таварыш Сталін з крэмлёўскай трыбуны падвядзе ітогі гістарычных перамог соцыялізма, намеціць шляхі далейшага росту заможнасці і росквіту культуры совецкага народа. Гістарычны дзень мы сустрэлі поўнай падрыхтоўкай да веснавой сяўбы. Гэта — наш лепшы падарунак з'езду партыі Леніна — Сталіна.

Выступіўшыя на мітынгу — старшыня калгаса т. Атрашонак, калгаснік т. Тарасаў і іншыя — гаварылі аб шчаслівым і радасным жыцці калгаснага сялянства, аб выдатных перамогах у будаўніцтве соцыялізма, атрыманых пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў.

У прынятай рэзалюцыі калгаснікі абавязаліся замацаваць дасягнутыя поспехі ў перадз'ездаўскім спаборніцтве, правесці веснавую сяўбу ў самыя сціслыя тэрміны, дабіцца ў гэтым годзе высокіх сталінскіх ураджаяў.

НАШЫ ДУМКІ НАКІРАВАНЫ ДА ТРЫБУНЫ З'ЕЗДА

ГОМЕЛЬ, 10 сакавіка. (Кар. «Звязды»). Сёння на прадпрыемствах Гомеля адбыліся мітынгі, прысвечаныя адкрыццю XVIII з'езда ВКП(б). З пачуццём вялікай гордасці за сваю соцыялістычную радзіму працоўныя горада дэманстравалі на мітынгах сваю бязмежную любоў і адданасць вялікай партыі большэвікоў, любімаму правадыру народаў таварышу Сталіну.

Многалюдны сход адбыўся на станкабудаўнічым заводзе імені Кірава. На трыбуне стары кадравы рабочы з 40-гадовым вытворчым стажам, удзельнік Надзвычайнага VIII Усесаюзнага З'езда Советаў, майстар кузнечнага цэха тав. А. А. Бабылёў.

— Сёння, у гэты гістарычны дзень,— гаворыць тав. Бабылёў, — думкі кожнага партыйнага і непартыйнага большэвіка накіраваны да высокай крэмлёўскай трыбуны, з якой любімы правадыр і настаўнік таварыш Сталін раскажа аб вялікіх перамогах соцыялізма ў нашай краіне і вызначыць далейшы шлях пабудовы комунізма.

— Наш народ горача любіць сваю большэвіцкую партыю, свайго друга і бацьку, вернага прадаўжальніка справы Леніна—вялікага Сталіна. Гэта ён вёў і вядзе нашу краіну ад перамогі да перамогі. Пад яго кіраўніцтвам у нашай краіне пабудован грандыёзны будынак соцыялізма. Пад яго кіраўніцтвам многамільённы совецкі народ будзе змагацца за далейшыя перамогі комунізма.

Тав. Бабылёў абавязаўся ў дні работы з'езда яшчэ больш павысіць сваю прадукцыйнасць працы.

Майстар брыгады па зборцы станкоў шэпінгаў тав. Лукомскі ад імені сваёй брыгады абавязаўся сабраць да канца месяца звыш плана яшчэ 6 станкоў.

У аднадушна прынятай рэзалюцыі кіраўцы абавязаліся замацаваць дасягнутыя поспехі ў перадз'ездаўскім спаборніцтве і ў дні работы з'езда датэрмінова выканаць план першага квартала па ўсіх паказальніках.

Многалюдныя мітынгі адбыліся таксама на паравоза-вагонарамонтным заводзе, заводзе «Гомсельмаш» імені Л. М. Кагановіча, фабрыках «Праца», «Комінтэрн» і інш.

Н. ГІРШЫН.

ГІСТАРЫЧНЫ ДЗЕНЬ

МАГІЛЕЎ, 10 сакавіка. (Па тэлефону). Ад краю і да краю—на ўсю вялікую соцыялістычную радзіму, на ўвесь свет прагучыць даклад генія чалавецтва — вялікага Сталіна аб перамогах соцыялізма ў нашай краіне, аб яшчэ больш грандыёзных перспектывах будаўніцтва комуністычнага грамадства.

Уся краіна рыхтавалася да гэтага гістарычнага дня. Дзесяткі прадпрыемстваў, цэхаў, тысячы стаханаўцаў гор. Магілева сустрэлі дзень адкрыцця XVIII з'езда ВКП(б) выдатнымі падарункамі маці-радзіме.

Стаўшы на вахту імені XVIII з'езда, стаханавец аўтарамонтнага завода імені Кірава тав. Бугаеў сёння дабіўся рэкорднай выпрацоўкі, ён выканаў зменную норму на 1.307 проц. Датэрмінова выканала квартальны план на 100,6 проц. мэблевая фабрыка імені Халтурына.

З выключным палітычным уздымам праходзілі многалюдныя мітынгі на прадпрыемствах, ва ўстановах і арцелях горада.

На мітынгу рабочага калектыва швейнай фабрыкі імені Валадарскага выступіў інструктар цэха № 1 тав. Халадкоў.

— Лепшыя людзі краіны, — гаворыць ён, — з'ехаліся на ўсесаюзны з'езд партыі Леніна — Сталіна, каб падагуліць пройдзены шлях нашай краіны за апошнія 5 год пасля XVII з'езда ВКП(б). Яны намецяць велічную праграму далейшага будаўніцтва комунізма ў трэцяй сталінскай пяцігодцы. Мы запэўняем нашу партыю, нашага любімага правадыра таварыша Сталіна, што будзем працаваць яшчэ лепш, яшчэ больш прадукцыйна на карысць нашай соцыялістычнай радзімы.

На мітынгу калектыва трубаліцейнага завода выступіў стаханавец - лістапракатчык тав. Сажын. Ён сказаў: «Хутка я заступаю працаваць на начную змену. Абавязваюся пракатаць за гэту змену 790 лістоў бляхі замест нормы 440 лістоў.

У аднадушна прынятай рэзалюцыі рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі трубаліцейнага завода абавязаліся 24 сакавіка выканаць квартальны план.

Мітынгі таксама адбыліся на аўтарэмзаводзе імені Кірава, шаўковай фабрыцы імені Куйбышэва, косцеапрацоўчым заводзе, скурзаводзе імені Сталіна і іншых прадпрыемствах горада.

С. ЯЗГУР.

МІТЫНГ СТУДЭНТАЎ

Студэнты, навуковыя работнікі і адміністратыўна-тэхнічны персанал менскага педагагічнага інстытута імені А. М. Горкага сабраліся ўчора ў вялікай актавай зале Універсітэцкага гарадка на мітынг, прысвечаны адкрыццю XVIII з'езда Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў). Сотні ўзрокаў накіраваны на сцэну, дзе на палымнеючых чырвоных сцягах вырысоўваюцца партрэты самых вялікіх людзей чалавецтва — Маркса, Энгельса, Леніна, Сталіна. На трыбуну ўзыходзіць загадчык кафедры ўсеагульнай гісторыі праф. Перцаў.

— Сёння пачынае сваю работу, — гаворыць тав. Перцаў, — XVIII з'езд ВКП(б). На з'езд любімай партыі большэвікоў з'ехаліся лепшыя сыны партыі. З гістарычнай трыбуны Вялікага Крэмлёўскага палаца на ўвесь свет прагучаць мудрыя словы найвялікшага чалавека сучаснасці Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна. Ён, геніяльны правадыр усяго працоўнага чалавецтва, падвядзе ітогі сусветна-гістарычных перамог краіны соцыялізма, намеціць лучазарныя шляхі барацьбы за поўнае таржаство комунізма.

Выступае студэнтка 2-га курса педагагічнага факультэта тав. Шандова. Яна гаворыць:

— Жыццё наша стала цудоўным і велічным. Пад залатымі праменнямі Сталінскай Канстытуцыі квітнее шчаслівая наша маладосць. Пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна наш вялікі совецкі народ за прайшоўшыя 5 год ад XVII з'езда зрабіў гіганцкі крок уперад — завершан у асноўным велічны будынак соцыялізма. Перамогі нашай радзімы натхняюць нас, студэнтаў, на яшчэ глыбейшае авалоданне вышынямі самай перадавой у свеце совецкай навукі, на вывучэнне гераічнай гісторыі слаўнай большэвіцкай партыі.

У аднагалосна прынятым прывітальным пісьме XVIII з'езду ВКП(б) гаворыцца:

«Мы запэўняем XVIII з'езд большэвіцкай партыі і дарагога таварыша Сталіна, што яшчэ цясней згуртуемся вакол нашай партыі, прыкладзем усе свае сілы і веды на выкананне рашэнняў XVIII гістарычнага з'езда ВКП(б), на павышэнне якасці нашай вучобы, на комуністычнае выхаванне працоўных і падняцце культурна-тэхнічнага ўзроўню рабочага класа да ўзроўню работнікаў інжынерна-тэхнічнай працы».

Н. САПРЫКІН, А. САЛАЎЁЎ.

* * *

НАША КЛЯТВА З'ЕЗДУ ПАРТЫІ ЛЕНІНА—СТАЛІНА

Усе працоўныя нашай вялікай соцыялістычнай радзімы з радасным хваляваннем чакалі адкрыцця XVIII з'езда Усесаюзнай комуністычнай партыі (большэвікоў). [illegible]

[illegible]

Стаханаўцы завода «Гомсельмаш» імені Л. М. Кагановіча: П. Л. ЛОСЕЎ, Д. Н. РУБНОЎ, М. Е. МІХАЛЬКОВА, М. Г. ШЛЯХЦЁНАК, З. Х. РЫЎКІН, З. Г. ЦЫРКІН, М. Г. ДОННІКАВА, Ш. А. ГУРВІЧ, І. І. ДАВІДАЎ, Д. П. МАНТУЛАЎ, С. А. РЫЖОЎ і інш.

БУДЗЕМ МАЦАВАЦЬ МАГУТНАСЦЬ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ

[illegible]

10 сакавіка на менскай швейнай фабрыцы «Кастрычнік» адбыўся многалюдны мітынг, прысвечаны адкрыццю XVIII з'езда ВКП(б). НА ЗДЫМКУ: агульны выгляд мітынга. Фота І. С. Шышко (Фотахроніка БЕЛТА).

АД УСЁЙ ДУШЫ ВІТАЕМ XVIII З'ЕЗД ПАРТЫІ

[illegible]

В. АСТРОЎСКІ.

ЗА НОВЫЯ ВЫТВОРЧЫЯ ПЕРАМОГІ

[illegible]

ТАРЖАСТВО СОВЕЦКАГА НАРОДА

[illegible]

Т. ХАДКЕВІЧ, Н. ГАСМАН.

ВЫТВОРЧЫЯ ПЕРАМОГІ Ў ЧЭСЦЬ XVIII З'ЕЗДА ВКП(б)

1200 НОВЫХ СТАХАНАЎЦАЎ

Гіганцкі размах разгарнуўшагася сацыялістычнага спаборніцтва імені XVIII з'езда ВКП(б) ярка дэманструе сілу маральнага і палітычнага адзінства совецкага народа, яго згуртаванасць вакол большэвіцкай партыі, вакол любімага правадыра народаў таварыша Сталіна.

Перадз'ездаўскае спаборніцтва забяспечыла карэнны пералом у рабоце мясцовай прамысловасці БССР. Упершыню за многа месяцаў прамысловасць Наркаммясцпрома пачала выконваць свае вытворчыя планы. Лютаўскі план па валавой прадукцыі выканан на 108,4 працанта; выпушчана звыш плана на 900 тысяч рублёў прадукцыі.

З кожным днём павялічваецца колькасць прадпрыемстваў, якія перавыконваюць свае вытворчыя праграмы. Адстаючая раней прамысловасць будаўнічых матэрыялаў выканала на 1 сакавіка квартальны план на 67,4 проц.

Вялікую перамогу атрымалі металазаводы Белмашстанкатрэста, якія датэрмінова выканалі план выпуску запасных частак для сельскагаспадарчага інвентара.

На фабрыках і заводах множацца рады энтузіястаў сацыялістычнай прадукцыйнасці працы. У перадз'ездаўскія дні колькасць стаханаўцаў на прадпрыемствах мясцовай прамысловасці павялічылася на 1200 чалавек.

За час перадз'ездаўскага спаборніцтва паступіла ад стаханаўцаў і інжынерна-тэхнічных работнікаў вялікая колькасць рацыяналізатарскіх прапаноў, якія даюць на дзесяткі тысяч рублёў эканоміі.

Поспехі, дасягнутыя за час перадз'ездаўскага спаборніцтва, павінны быць замацаваны ў далейшай рабоце кожнага прадпрыемства, кожнага цэха, змены.

Справа чэсці работнікаў мясцовай прамысловасці БССР—перавыканаць узятыя на сябе абавязацельствы ў спаборніцтве з мясцовай прамысловасцю Украінскай рэспублікі па выпуску і асваенні ў 1939 годзе 40 новых відаў прадметаў шырспажыву.

Яшчэ вышэй узнімем ленінска-сталінскі сцяг сацыялістычнага спаборніцтва!

Прыпаднясем нашай радзіме ў дні работы XVIII з'езда партыі Леніна—Сталіна новыя і новыя вытворчыя падарункі. Будзем змагацца за датэрміновае выкананне плана 1939 года — другога года трэцяй сталінскай пяцігодкі.

Я. Н. КАГАН,
намеснік наркома мясцовай прамысловасці БССР.

ВЯЛІКАЕ СВЯТА

ДРЫСА. Быстрыя воды Заходняй Дзвіны раздзяляюць два светы. На правым беразе красуецца пагранічны совецкі горад Дрыса.

Непазнавальным стаў ён за годы совецкай улады. Выраслі прыгожыя карпусы ільназавода, клуба, жыллёвых дамоў рабочага пасёлка. Пабудаваны чарапічны і цагельны заводы, якія даюць прадукцыю для будаўніцтва новых калгасных дамоў.

У пабудаваным у 1937 годзе кінотэатры дэманструюцца лепшыя совецкія кінофільмы. Цікавы адпачынак знаходзяць працоўныя ў раённым Доме соцкультуры. Бібліятэка налічвае больш тысячы чытачоў, сярод якіх 400 калгаснікаў.

Многа сродкаў расходуецца на добрабыт раённага цэнтра. Вуліцы замошчаны і азелянены. Абсталёван парк культуры і адпачынку. Вечарам вуліцы асвятляюцца электрычнасцю. У чэсць гістарычнага з'езда комуністычнай партыі закончана рэканструкцыя радыёвузла, якая дасць магчымасць устанавіць 5.400 новых радыёкропак. Яны праводзяцца ў кватэры працоўных раённага цэнтра і ў дамы калгаснікаў бліжэйшых сельсаветаў. Пабудаваны гасцініца, лазня, 4-кватэрны дом. Заканчваецца будаўніцтва вялікага раймага з 6 аддзяленнямі, яшчэ аднаго 4-кватэрнага дома. 12 сакавіка ўступяць у строй новыя дзіцячыя яслі.

Як найвялікшае народнае свята сустрэлі працоўныя пагранічнага горада XVIII з'езд ВКП(б).

НОВЫ ЦЭХ

Калектыў швейнікаў менскай фабрыкі «Кастрычнік» сустрэў XVIII з'езд ВКП(б) выдатным падарункам—10 сакавіка пушчан у эксплаатацыю новы цэх. У велізарным, светлым корпусе размешчаны добра абсталяваная лабараторыя, агрэгаты па вытворчасці плюшавых і шоўкавых швейных вырабаў, шапачнае і скарняжнае аддзяленні. У другім квартале цэх дасць на 2.330 тысяч рублёў прадукцыі.

У перадз'ездаўскія дні значна ўзмацніўся прыток рацыяналізатарскіх прапаноў ад стаханаўцаў, майстраў і брыгадзіраў. З унесеных 31 прапановы 17 ужо рэалізаваны. Па папярэдніх падліках, яны далі 6.277 руб. эканоміі.

Электраманцёр тав. Лук'янчык прапанаваў замяніць пружыны ў маторах да швейных машын спецыяльнымі сталёвымі пласцінкамі, якія можна вырабляць з адыходаў. Фабрыка адчувала вялікую нястачу ў гэтых пружынах, якія да апошняга часу завозіліся з Падольскага завода. Першае выпрабаванне новых пласцінак дало добрыя рэзультаты. Рацыяналізатар тав. Лук'янчык прэміраван. Многа ўнесена прапаноў па механізацыі ручных апэрацый.

ГАТОВЫ ДА СЯЎБЫ

Калгас «Ударнік» з'яўляецца перадавым у Крычаўскім раёне. Брыгада дэпутата Вярхоўнага Совета БССР тав. Вырва сустрэла XVIII з'езд ВКП(б) поўнай падрыхтоўкай да сяўбы. На поле вывезена 335 тон гною, 190 тон торфу, сабрана 20 цэнтнераў попелу і птушынага памёту, поўнасцю вывезена са станцыі мінеральнае ўгнаенне. Гатова да сяўбы насенне і сельскагаспадарчы інвентар.

Старшыня калгаса тав. Васкабойнікаў за выдатныя поспехі ў сельскай гаспадарцы ўзнагароджан медаллю «За трудовое отличие».

А. БЕЛАГРАДСКІ.

Масква мая

У школьныя і юнацкія годы я шмат чытаў пра Маскву. Карамзін, Пушкін, Тургенеў, Талстой, Дастаеўскі вадзілі мяне па маскоўскіх вуліцах, па не пышных і манументальных палацах, па не прасторных гасцініцах і [illegible] скіх рэстаранах, па не дваранскіх і купецкіх масіўных камяніцах, па не тэатрах і музеях, па не драўляным Крэмлі, па не бунтарскіх, засцёбаных нагайкамі прыгарадных пасадах.

Яны — вялікія рускія класікі—знаёмілі мяне з [illegible], мяшчанскім людам маскоўскіх «нізоў». У сваіх творах яны разгортвалі перада мною летапісы стагоддзяў: ад Івана Грознага да Сцяпана Разіна, ад часоў Банапарта да рэвалюцыйнага 1905 года.

[illegible]

Гэты горад быў для мяне падобны да легенды. Я любіў яго з пакутай і болем у сэрцы. Я любіў яго з крыўдай і надрывам ва ўсёй сваёй істоце. Хацелася хоць раз вока-ў-вока паглядзець на цудоўны горад. Але бачыць яго я мог толькі на карцінах, фотаздымках ды журнальных ілюстрацыях.

У Маскве былі дзве Масквы. Адна з іх — за мяне, другая супроць мяне. Апошняя ў той час брала верх. І жыць у Маскве мне было забаронена. Я не меў там «права жыцельства», як адзін з трагічна-камічнага персанажа Шолам-Алейхема. Для мяне вароты Масквы былі замкнуты. На іх віселі іржавыя замкі царскіх законаў. Мяне звалі «інародцам», і я цярпеў нямаведама за што маральны і фізічны здзек і паніжэнне, як усе браты і сёстры майго народа. Яўрэйская «черта оседлости» была страшным канцлагерам, ля агарожы якога бразгалі лютыя псы-паліцэйскія і садысты-жандары.

Усё гэта ўжо больш за два дзесяткі год вадою заплыло і травою зарасло. Калі ўспамінаю пра той час, здаецца мне, што гэта было стагоддзі таму назад. Тыя ганебныя, недастойныя чалавечаму гонару годы роспачы і гнёту расстрэлены справядлівым судом рускага пралетарыята, строгім судом вялікага, шматпакутнага і гераічнага рускага народа. Ганебны прах рабскіх стагоддзяў развеян па сямі морах, па сямі пустэчах. Пад магутным шквалам гарачых віхроў Кастрычніка. Нават перажыванні тых часоў выветрыліся з майго сэрца як дым.

З усімі брацкімі народамі Совецкага Саюза я спяваю песню гордасці, песню шчасця:

Масква мая...

* * *

Родная, мудрая партыя Леніна—Сталіна, вялікі рускі народ, ачысціўшы неахопныя абшары былой царскай Расіі ад яе векавых крыважэрных ваўкоў-эксплуататараў, выпеставалі ў грудзях усіх яе былых прыгнечаных народаў сыноўнюю любоў да Масквы. Як сімвалічны знак перамогі пралетарскай рэвалюцыі, магутнай рукой рабочага класа, Масква аддадзена не толькі ўсім нацыям Совецкага Саюза, але ўсяму прыгнечанаму чалавецтву. Нібы ратаўнічы яркі маяк, Масква паказвае дарогу да шчасця народам усяго свету. На Першае Мая і на Кастрычнік на Чырвонай плошчы разам з намі святкуюць перамогу над старым светам і рабочыя дэлегацыі розных краін зямлі. Крэмль — гэта кузня, дзе куецца і гартуецца шчасце не толькі для шостай часткі свету, але і для ўсяго зямнога шара.

У часы вялікіх пакут і змагання за народнае шчасце іспанскі рабочы, італьянскі рабочы, германскі рабочы, кітайскі рабочы і працоўныя іншых краін, кожны на сваёй мове, з захапленнем і надзеяй гаворыць:

Масква мая...

* * *

Масква — сімвал свабоды, культуры, творчасці, шчасця ўсіх прыгнечаных народаў.

З'езды партыі. З'езды Советаў. З'езд пісьменнікаў, на якім з першым дакладам выступіў Максім Горкі. Героіка Арктыкі. Паўночны полюс. Сталінская Канстытуцыя — гэта прамені, што ад надкрэмлёўскага сонца разыходзяцца ва ўсе канцы свету.

У кожнага з нас накапліваюцца ўражанні і ўспаміны аб Маскве—Маскве Сталіна і Максіма Горкага, аб Маскве з маўзалеем Леніна, аб Маскве з метро, падобнага якому няма ва ўсім свеце, аб новай Чырвонай Маскве, што з кожным годам мяняе свой выгляд, дзе на працягу тыдня зносяцца цэлыя кварталы і на працягу месяцаў адбудоўваюцца новыя, прыгажэйшыя, лепшыя.

Народ складае песні і казкі пра Чырвоную Маскву. Мільёны слухаюць па радыё даклады Сталіна. І ў нашых дзяцей слова «Масква» гучыць як песня. Самыя маленькія ведаюць напамяць «Лесніцу-чудесніцу» і спяваюць:

Масква мая...

* * *

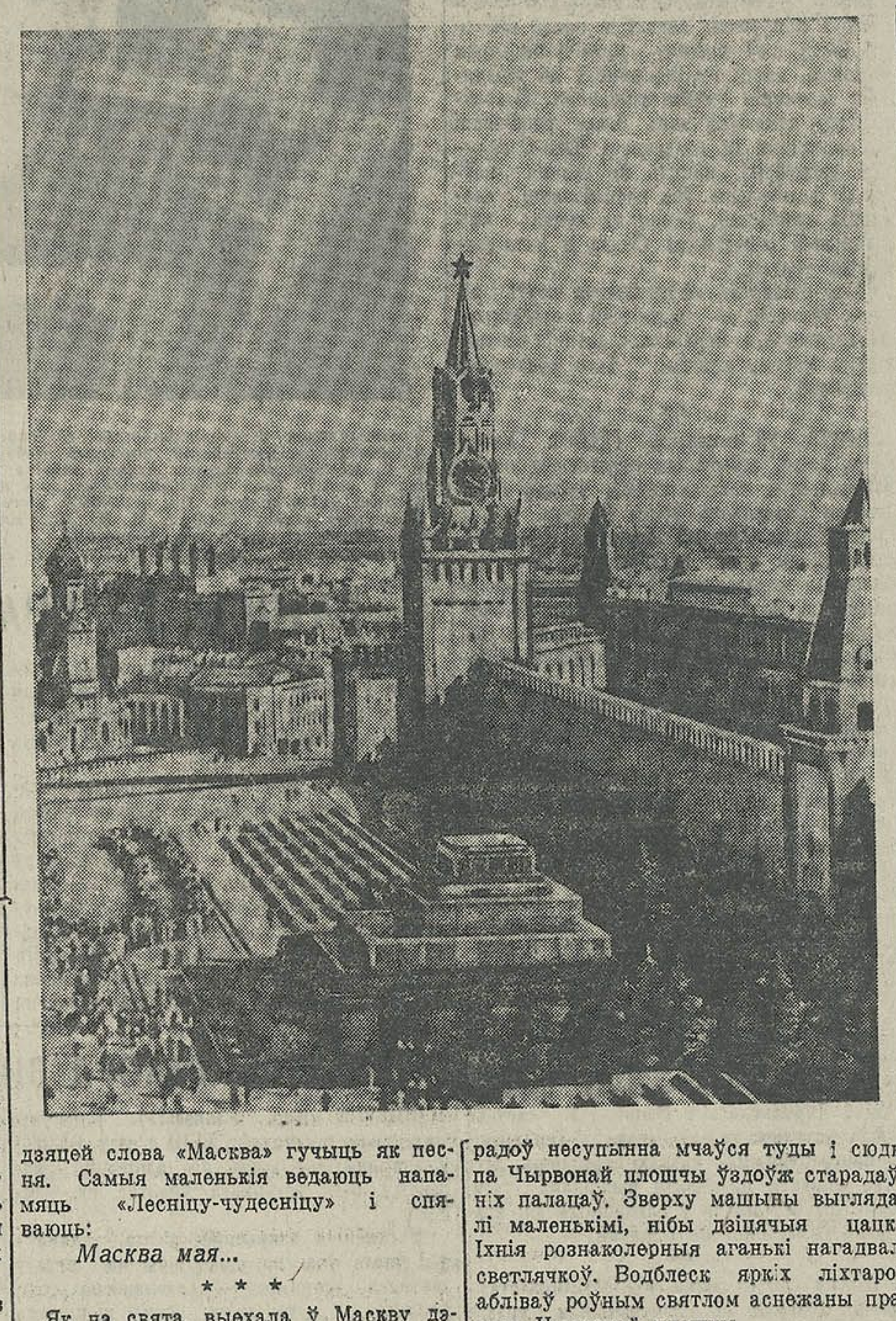

Як на свята, выехала ў Маскву дэлегацыя беларускіх работнікаў культуры для завяршэння ўрачыстасці дваццацігоддзя БССР. Толькі ў горадзе, дзе жыве тварэц беларускай дзяржаўнасці — вялікі Сталін, можна было завяршыць такую ўрачыстасць — першую ў гісторыі Беларусі. У дэлегацыі былі пісьменнікі, кампазітары, мастакі, скульптары, спевакі.

28 студзеня увечары, на Беларускім вакзале ў Маскве горача, з букетамі кветак сустрэлі нас маскоўскія пісьменнікі. Гэта расчульвала. Павеяла кроўнасцю, цеплынёй. На двары быў мароз. Цярушыў дробны сняжок. Рознаколерныя гірлянды электрычных агнёўператваралі пышныя вуліцы Чырвонай сталіцы ў цудоўную казку з гордымі мрамарнымі дварцамі пад полагам таемнага цёмна-сіняга неба.

І расцвіталі, як свежыя кветкі, вясёлкавыя дні беларускай культуры ў Маскве: выстаўка беларускага мастацтва, даклады аб беларускай літаратуры, выступленні беларускіх паэтаў, спевакоў. Выступленні адбываліся па 2—3 разы на дзень: у клубе пісьменнікаў, у інстытутах, у Доме друку, у цудоўным Палацы культуры аўтазавода імені Сталіна, у Малым тэатры, у байцоў-танкістаў, у школе пагранічнікаў, у сярэдніх школах, у Музеі народаў СССР і т. д.

А па вечарах — тэатры. Колькі асалоды даюць маскоўскія тэатры! Класічныя спектаклі, вядомыя ўсяму свету, узвышаюць, узнімаюць да вяршынь мастацтва і культуры. Ніякія лекцыі, ніякія школы не могуць даць таго, што дае любы спектакль у любым з маскоўскіх тэатраў. Побач з такімі класікамі, як Гогаль і Шэкспір, Пушкін і Талстой, Чэхаў і Горкі, мы бачылі і лепшыя п'есы совецкіх драматургаў.

Прытульныя, раскошныя маскоўскія харомы-тэатры маюць больш за стагоднюю гісторыю. У некаторых з іх яшчэ гралі прыгонныя акторы. І любяць масквічы свае тэатры, сваіх актораў. Кожны раз, калі масквіч ідзе ў тэатр, — ён гэта лічыць за вялікае свята, за ўрачыстасць. Тым большае гэта свята для нас, бываючых у Маскве ўжо не так часта.

І расла ў сэрцы кожнага з нас любоў к генію вялікага рускага народа, к гераічнаму народу, які, пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна, дапамог і дапамагае ўсім братнім народам Совецкага Саюза тварыць свае нацыянальныя культуры.

Многія з народаў Саюза толькі пасля Кастрычніка культурна нарадзіліся — стварылі свае алфавіты. Раней у іх існавала адна толькі вусная народная літаратура. Над складаннем алфавітаў працавалі вучоныя Масквы. І кожны з гэтых народаў на сваёй мове ўсклікае з захапленнем:

Масква мая...

* * *

Большасць беларускай дэлегацыі жыла на адным з вышэйшых паверхаў чатырнаццаціпавярховай гасцініцы «Масква». Я меў велізарны пакой, вокны якога выходзілі на Красную плошчу, на Крэмль. Перад маім зрокам, нібы з вышыні самалёта, разгортвалася велічная панарама горада, апарошанага пушыстым снегам. Горад здаваўся лёгкім, выгафтаваным на тонкім палатне рукою мастака-велікана з фантастыкі Раблэ. У сіняве начнога ўтульнага купала неба ярка гарэлі-свяціліся рубінавыя зоры стара-маладога Крэмля. Стромкімі, узнёслымі сілуэтамі вызначаліся крэмлёўскія завостраныя вежы, строга-велічны і просты маўзалей Леніна. Паток аўтамабіляў у некалькі радоў несупынна мчаўся туды і сюды па Чырвонай плошчы ўздоўж старадаўніх палацаў. Зверху машыны выглядалі маленькімі, нібы дзіцячыя цацкі. Іхнія рознаколерныя аганькі нагадвалі светлячкоў. Водблеск яркіх ліхтароў абліваў роўным святлом аснежаны прастор Чырвонай плошчы.

Пасля двух гадзін ночы плошча была, бадай, пустая. Цішыня час-ад-часу парушалася ўрачыстым боем крэмлёўскага гадзінніка. Усё гэта нагадвала ілюстрацыю да чароўнай балады.

Відна была трыбуна, міма якой на Першае мая і ў Кастрычнік перад правадырамі партыі, перад арлінным узрокам таварыша Сталіна праходзяць дзесяткі тысяч працоўных Масквы — з песнямі, па-святочнаму апранутыя, са сцягамі, з жывапіснымі, вясёлымі карнаваламі. Тады граюць сотні аркестраў, танцуе і весяліцца на вуліцах моладзь. Фізкультурнікі паказваюць сваё мастацтва, у стократ прыгажэйшае за аміфалагіраваныя прадстаўленні гімнастаў старадаўняй Элады. Юнакі і дзяўчаты, піонеры і школьнікі, фабрыкі і заводы, совецкая інтэлігенцыя, — увесь цвет соцыялістычнай Масквы аздабляе плошчу жывым прыгожым садам, узлялеяным бацькоўскай, сталінскай любоўю. Праходзяць урачыстым маршам розныя віды войска, розныя віды магутнай зброі. Над Масквой лунаюць тады сотні самалётаў, сотні адважных сокалаў. А першы маршал Совецкага Саюза сіва-малады Клімент Ефрэмавіч Варашылаў верхам на статным кані прыймае вайсковы парад. Так я дамалёўваю ў зрокавай памяці Чырвоную плошчу.

Крэмлёўскія вежы чаруюць, прыцягваюць зрок. Там... за высокай каменнай сцяною... у скромным доміку, апісаным так сардэчна, такімі цёплымі фарбамі пісьменнікамі Анры Барбюсам і Фейхтвангерам, жыве той, які пераўтварае свет, працуе той, якога любяць сотні мільёнаў працоўных усяго свету. З акон плыве святло і кладзецца ружовымі палоскамі на аснежаным памосце Крэмлёўскага гарадка. У сваім уяўленні бачу геніяльнага правадыра чалавецтва, які ў глухамані ночы сядзіць перад простым пісьмовым сталом. Ён — вечны стратэг, вечны дазорца свайго народа. Пры гэтым простым стале тварылася Совецкая Канстытуцыя, тут рэдагаваўся «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)», тут гартуецца шчасце для ўсіх народаў зямлі.

Свяшчэнны трэпет пранізвае сэрца. А вусны шэпчуць:

Масква мая...

* * *

Уначы на першае лютага многія пісьменнікі ўжо ведалі пра ўзнагароду. Я дазнаўся з газеты ў дзевяць гадзін раніцой. 172 пісьменнікі розных нацыянальнасцей Совецкага Саюза ўзнагароджаны ордэнамі! Сярод іх народныя спевакі-імправізатары, сказальнікі, былінніцы. Совецкую літаратуру высока цэніць урад, партыя, народ, Сталін. Якая гордасць, якое шчасце! Мы ўзнагароджаны нараўне з байцамі Чырвонай Арміі, нараўне з рабочымі-стаханаўцамі, нараўне з доблеснымі пагранічнікамі, нараўне з героямі соцыялістычных палёў, нараўне з ільнаводамі, конюхамі, трактарыстамі, даяркамі... У гэтым захаван глыбокі сэнс творчай, пачэснай працы. У соцыялістычнай радзіме совецкая інтэлігенцыя цэніцца высока. Колькі ў гэтым новай рамантыкі і хараства... У кожным з нас у сэрцы выспяваюць ціхія словы магутнай, як жыццё, прысягі: апраўдаць высокае давер'е, усе сілы аддаваць роднай партыі Леніна—Сталіна, афяраваць свае здольнасці, сваю творчую энергію, сваё жыццё велічнаму, мудраму і чэснаму совецкаму народу, соцыялістычнай радзіме.

Няма большага шчасця, як служыць народу. Калі ты яго дастойны сын, народ узніме цябе на сонечных хвалях недасяжнай радасці, гонару і пашаны.

Цэлы тыдзень ад 1-га да 7-га лютага расце наша радасць, наша прыемнае хваляванне. Якое цудоўнае, казачнае жыццё! Ходзім па тэатрах, па музеях. Ад напластавання ўражанняў стамляемся...

Удзень утапаеш у людской грамадзе. Некалькі разоў становішся ў чаргу жывога патоку людзей на Чырвонай плошчы. Хочацца яшчэ раз і яшчэ раз замацаваць у сваім сэрцы рысы твару Ільіча, яго велічны, любімы воблік. Эх, каб цяпер жыў Ленін... Часта праходзіш каля Дома Саюзаў. Успамінаецца Першы Усесаюзны з'езд пісьменнікаў. Калонная зала. Высокая, ледзь сутулая магутная фігура Максіма Горкага, яго добрыя вочы, басавы цёплы голас, яго першы даклад на з'ездзе. Сумняваюся, ці ёсць хоць адна сям'я ў нашай вялікай радзіме, якая не ведала-б Горкага. Няма такой сям'і. Сумзноў мяняецца нахлынуўшай хваляй радасці. Не пазнаць Масквы. Нават два годы таму назад яна была іначкшай. Як мора, яна кожны дзень мяняе свой выгляд. Яна ўсё больш прыхарашваецца, каб сустрэць сусветную рэвалюцыю ў поўным блеску. І як рэфрэн, імкнуцца з глыбіні пачуццяў словы:

Масква мая...

* * *

У акно свецяць аграмадныя рубінавыя зоры. Яны вісяць у небе і асвятляюць новы шлях—шлях да поўнай перамогі комунізма. Гэтыя зоры выклікаюць надзею мільёнаў зарубежных братоў па класу. Гэтыя зоры сляпяць нашых ворагаў на розных канцах зямлі. Гэтыя зоры — рубінавыя факелы будучыні новага чалавецтва. Гэтыя зоры апяваны на розных мовах многімі совецкімі паэтамі.

Нецярпліва мы дачакаліся раніцы 7-га лютага. К 12 гадзінам дня падыходзім да прапускной Спаскай будкі Крэмля. Тут даведваемся аб новай прыемнасці — у адзін час з намі атрымаюць узнагароды героі Хасана. Вось яны стаяць стройныя, мужныя, у вайсковых шынелях—байцы, лётчыкі.

Калі залатыя стрэлкі на вялізным цыферблаце Крэмлёўскага гадзінніка б'юць дванаццаць дня, першыя групы з прапускамі накіроўваюцца праз Спаскія вароты ў глыб Крэмля — да сівабародага, добрага і гасціннага Міхаіла Іванавіча Калініна. Выразы твараў ва ўсіх шчаслівыя, святочныя. Незнаёмыя людзі абменьваюцца між сабой цёплымі позіркамі, раднымі ўсмешкамі, свойскімі рэплікамі — нібы старыя знаёмыя.

У дзве гадзіны дня ўзнімаемся з месц, апладыруем. У велізарную светлую залу ўваходзіць старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР М. І. Калінін. Пачынаецца ўрачысты акт уручэння ордэнаў. Гэтыя хвіліны ніколі не забудуцца. Здаецца, што побач з Міхаілам Іванавічам Калініным стаіць увесь народ і ўручае кожнаму ў рукі ордэн, паціскае кожнаму руку і віншуе кожнага з высокай узнагародай. Здаецца, усяму совецкаму народу кожны з мужных герояў Хасана адказвае на прывітанне:—Служу Совецкаму Саюзу!

Я ўзіраюся ў мужных людзей: у бой супроць нахабных самураяў яны ішлі з натхнёнымі словамі: «За Сталіна!», «За Сталінскую Канстытуцыю!». Перад бітвамі яны падавалі заявы з просьбаю прыняць іх у комуністычную партыю. З затоеным хваляваннем дзівімся на лепшых сыноў народа, на цвет нашай магутнай Чырвонай Арміі. У яркім святле юпітараў успыхвае золата ордэнаў і медаляў.

Мы, пісьменнікі, горды, што атрымліваем ордэны разам з імі.

Сваім штодзённым кіпучым жыццём жыве Чырвоная плошча. Несупынны шум і рух. Тысячы прахожых, сотні машын накіроўваюцца ў розныя бакі. Сэрца радзімы — прыгожая і цудоўная Масква — жыве творчым жыццём разам з усім совецкім народам ва ўсіх неахопных абшарах большэвіцкай зямлі — ад поўначы да поўдню, ад захаду да ўсходу.

* * *

У той час, калі велізная частка зямлі ўтапае ў крыві, калі азвярэлы фашызм нішчыць гарады і сёлы Іспаніі і Кітая, калі мільёны безабаронных дзяцей, жанчын і старых расстрэльваюцца фашысцкім людаедам перад вачыма ўсяго свету, — у нас жыццё чалавека і яго шчасце цэніцца вышэй за ўсё. Наша шчаслівая краіна пераходзіць ад соцыялізма да комунізма.

У чырвонай Маскве ў велізнай зале Крэмля ўчора адкрыўся гістарычны XVIII з'езд комуністычнай партыі.

На трыбуне вялікі Сталін.

Гісторыя піша строгім і чэсным пяром новыя старонкі аб перамозе працоўнага чалавецтва на шостай частцы зямлі, на нашай раднай соцыялістычнай радзіме. Кожнае слова ўзвешана на шалях логікі і праўды. Кожнае слова проста і мудра, як мысль усяго совецкага народа. Кожнае слова празрыста і сонечна, як новыя песні сталінскай эпохі, як справядлівае імкненне да шчасця ўсяго прыгнечанага чалавецтва.

На трыбуне вялікі Сталін.

І на гэту трыбуну накіраваны ўзрок і слых усяе зямлі. Падагульненне дасягненняў мінулых пяцігодак, расплваніроўка працы новай пяцігодкі — вось тое, што ўзварушвае ўвесь свет. Сталінская мысль — гэта порах, запалены ў струхнелых сценах капіталістычнага свету. Сталінская мысль натхняе ўсіх працоўных да новых перамог па дарозе да чалавечага шчасця на зямлі — да комунізма.

І радуецца наша совецкая радзіма. На трыбуне вялікі Сталін.

Змітрок БЯДУЛЯ.

ВЫТВОРЧЫЯ ПЕРАМОГІ Ў ЧЭСЦЬ XVIII З'ЕЗДА ВКП(б)

У ДНІ З'ЕЗДА ПРАЦАВАЦЬ ЯШЧЭ ЛЕПШ

Рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі і служачыя менскай галантарэйнай фабрыкі імені Фрунзе з вялікім энтузіязмам сустрэлі XVIII з'езд ВКП(б).

Калектыў прадпрыемства з чэсцю выканаў узятыя абавязацельствы ў перадз'ездаўскім спаборніцтве. 8 сакавіка датэрмінова скончана квартальная праграма па ўсіх паказальніках. Выпушчана прадукцыі на 2.407 тыс. рублёў.

Лепшыя стаханаўцы фабрыкі тт. Шабуня, Вашкалай, Крупеня, Кавалёнак, Барысевіч выконваюць свае нормы на 180—269 проц. Звыш пяці норм дае штодзенна знатны стаханавец тав. Чыж.

На аснове далейшага разгортвання соцыялістычнага спаборніцтва і стаханаўскага руху, яшчэ большага ўшчыльнення рабочага дня і ўзняцця працоўнай дысцыпліны калектыў фабрыкі абавязваецца да канца першага квартала выпусціць звыш плана на 560 тыс. рублёў прадукцыі.

Д. Я. РАБКІН,
дырэктар фабрыкі.
А. Л. ІВАНОВА,
сакратар парткома.
Ф. Ф. ШАХЦІЦ,
старшыня фабкома.

Стаханаўцы і інжынерна-тэхнічныя работнікі: **С. Г. МЯДНОЎ, А. Д. ЗУБЧАНКА, Ю. С. КУЧМЕЛЬ, В. М. ЧЫЖ, Л. Ф. АРЭНТ, В. І. ЧЫРКУН, М. К. ВАШКАЛАЙ, Я. Ф. ТУРЧЫНСКАЯ.**

ПЕРАДАВЫЯ ЛЕСПРАМГАСЫ РЭСПУБЛІКІ

5 сакавіка калектыў Аршанскага леспрамгаса першы ў рэспубліцы выканаў квартальны план па лесавывазцы. Вывезена 40.184 куб. метраў драўніны—100,4 проц. задання.

З энтузіязмам працавалі у перадз'ездаўскія дні стаханаўскія звенні лесарубаў. Звяно тав. Шаціца ў лютым загатовіла 572 куб. метры драўніны — 163 проц. месячнага плана, звяно тав. Сычова — 708 куб. метраў.

***

7 сакавіка Іванаўскі мехпункт трэста Менлеспром датэрмінова выканаў квартальны план па лесазагатоўках і вывазцы. Загатоўлена 65.000 куб. метраў драўніны, вывезена 45.000 куб. метраў.

Працуючы па метаду вядомых лесарубаў тт. Гузіенка і Гоціна, лепшыя стаханаўцы мехпункта дасягнулі высокай выпрацоўкі. Кожны лесаруб стаханаўскага звяна т. Жэшко Івана за сезон выпрацаваў па 100 норм і зарабіў 2.765 рублёў.

Выдатна працуюць шоферы. Стаханавец-шофер тав. Дубавец Нікалай, узнагароджаны граматай Вярхоўнага Совета БССР, у сярэднім выконвае норму на 130 проц., Васільеў — на 125 проц., Лігастаеў — на 145 проц.

За два месяцы новага года колькасць стаханаўцаў па мехпункту ўзрасла на 129 чалавек.

***

ВІЦЕБСК. (Кар. «Звязды»). Бліскучую вытворчую перамогу ў дні падрыхтоўкі да з'езда атрымаў Бабінавіцкі лесапункт Віцебскага лесараёна. 9 сакавіка датэрмінова выканан квартальны план лесазагатовак і вывазкі. Загатоўлена 16.000 кубаметраў — 100,2 проц. і вывезена 15.245 кубаметраў — 100,5 проц.

ПАВЫСІМ КУЛЬТУРУ ГАНДЛЮ

Мы, работнікі магазіна № 60 Менгархарчгандлю, да дня адкрыцця XVIII з'езда ВКП(б) рыхтаваліся як да вялікага і раднага свята.

Сёння мы з гордасцю можам заявіць, што ўзятыя на сябе абавязацельствы па дастойнай сустрэчы з'езда выканалі: квартальны план тавараабароту наш магазін першы ў сістэме Менгархарчгандлю 7 сакавіка выканаў на 85 працантаў. Гэтага поспеху мы дабіліся дзякуючы стаханаўскай рабоце, шырокаму разгортванню перадз'ездаўскага соцыялістычнага спаборніцтва.

За час перадз'ездаўскага спаборніцтва значна ўзнялася культура гандлю. Няма ні адной скаргі ад пакупнікоў.

Лепшыя работніцы прылаўка тт. Пятроўская, Грыб, Шнітман, Эбер і інш. штомесяц перавыконваюць свае фінансавыя планы. Напрыклад, тав. Пятроўская план тавараабароту за студзень выканала на 127 працантаў, а за люты—на 124 проц.; работніца прылаўка тав. Шнітман П. за студзень—на 132 проц., за люты—на 118 проц.

За добрую работу, культурнае абслугоўванне пакупнікоў намеснік дырэктара магазіна тав. Язвінская ўзнагароджана Наркамгандлем БССР швейнай машынай і пуцёўкай на курорт; прадаўшчыца штучнага аддзела тав. Грыб узнагароджана патэфонам.

Да 12 снежня 1939 года мы абавязаліся выканаць гадавы план тавараабароту па магазіну на 100 працантаў.

Будзем працаваць яшчэ лепш, так, як гэтага патрабуюць наша партыя і ўрад ад работнікаў совецкага гандлю.

Работнікі магазіна № 60 Менгархарчгандлю **В. ЛАБЕЦКІ, М. ДАПАЛІЦКІ, Ш. ШЛЕЙМОВІЧ, Л. ПЯТРОЎСКАЯ, Н. ГРЫБ, П. ЭБЕР.**

ВЫКАНАЛІ АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВЫ ПЕРАД ДЗЯРЖАВАЙ

У чэсць XVIII з'езда ВКП(б) калгас «Серп і молат», Беларуцкага сельсовета, Лагойскага раёна, выканаў план мясапаставак за 1939 год. Разлічыліся таксама і калгаснікі.

Многія калгаснікі, выканаўшы гадавы план малаказдачы, заключылі дагавары на продаж малака дзяржаве звыш плана. Калгаснікі Кручонак, Андросавіч і інш. абавязаліся прадаць звыш плана на 50—100 літраў малака.

С. ПАЦЯГНЕВІЧ.

УЗБРОЕНАЯ БАРАЦЬБА НА ВУЛІЦАХ МАДРЫДА

ПАРЫЖ, 9 сакавіка. (ТАСС). У 14 гадзін 30 мінут парыжскае агенства Эспань перадала паведамленне з Мадрыда, у якім падкрэсліваецца, што войскі, верныя іспанскаму народу, працягваюць супраціўленне здрадніку Касадо і яго саўдзельнікам.

У Мадрыдзе на працягу ўсёй першай палавіны дня чуліся частыя разрывы снарадаў і моцная кулямётная і ружэйная перастрэлка.

У барацьбе супроць верных рэспубліцы часцей здраднікі Касадо і Міаха скарыстоўваюць авіяцыю і танкі. Сёння ў поўдзень знаходзячаяся ў руках здраднікаў мадрыдская радыёстанцыя звярнулася да насельніцтва Мадрыда з заявай, у якой прызнавалася, што «салдаты, паўстаўшыя супроць хунты (г. зн. супроць «савета абароны» контррэвалюцыйных здраднікаў) прадаўжаюць займаць некаторыя кварталы Мадрыда».

ПАРЫЖ, 9 сакавіка. (ТАСС). Мадрыдская радыёстанцыя паведаміла, што на вуліцах Мадрыда ўзнавіліся баі. Паводле паведамлення, войскі, верныя рэспубліцы, занялі некаторыя раёны горада. Так-ж яны ўвайшлі ў рад урадавых будынкаў, у якіх знаходзіліся здраднікі. У раёне Мадрыда чуваць у гэтым часе моцныя выбухі.

У другой палавіне дня ў Мадрыдзе ўсе вуліцы моў закрыты. Перастрэлка на вуліцах прадаўжаецца.

ЛОНДАН, 10 сакавіка. (ТАСС). Паводле весткаў агенства Рэйтэр, сражэнні, якія адбываюцца ў апошнія дні паміж рэспубліканскімі салдатамі і ваеннымі часцямі контррэвалюцыйных здраднікаў, былі мі вельмі крывапралітнымі. Ёсць сотні забітых і раненых.

ЛОНДАН, 10 сакавіка. (ТАСС). Газета «Дэйлі геральд» паведамляе, што рэспубліканскія войскі захапілі радыёстанцыю ў Альмерыі. У Мадрыдзе ўсё яшчэ ідуць жорсткія вулічныя баі. Некалькі пунктаў у цэнтры горада знаходзяцца ў руках рэспубліканцаў.

Газета «Дэйлі уоркер» піша, што, па апошніх вестках, амаль уся тэрыторыя паміж Мадрыдам і Валенсіяй знаходзіцца ў руках рэспубліканцаў. Рэспубліканскія часці канцэнтруюць каля самай Валенсіі значныя сілы з тым, каб захапіць горад і выгнаць адтуль агентаў ген. Міаха.

Агенцтва Рэйтэр у паведамленні з Мадрыда таксама падкрэслівае, што барацьба рэспубліканцаў супроць здраднікаў прадаўжаецца. Па словах агенцтва, учора вечарам Касадо выступіў па радыё з заявай, у якой прызнаў, што ў Мадрыдзе ідзе жорсткая барацьба.

БАІ Ў МАДРЫДЗЕ І ВАЛЕНСІІ ПРАДАЎЖАЮЦЦА

ПАРЫЖ, 9 сакавіка. (ТАСС). Выхваляючыся здраднікамі — Касадо, Міаха і іншых — аб тым, што іх удалося вынішчыць супраціўленне рэспубліканскіх часцей і гераічнай Іспанскай рэспублікі войск, абвяргаюцца паведамленнямі з Мадрыда. З гэтых паведамленняў вынікае, што ў Мадрыдзе паўстанне рэспубліканскіх салдат і народных мас супроць здраднікаў-генералаў не толькі не падаўлена, але ўсё больш разрастаецца. Па мясцовых весках, Мадрыд адрэзан зараз ад Валенсіі.

Рэспубліканскія войскі, верныя іспанскаму народу, імкнуцца авалодаць Валенсіяй, ужо ўсё захвачана прыхільнікамі Касадо і Міаха.

Агенцтва Эспань прыводзіць наступнае паведамленне з Мадрыда: «Рэспубліканцы, паўстаўшыя супроць контррэвалюцыйных генералаў, прадаўжаюць змагацца. Генерал Міаха накіраваў супроць верных рэспубліцы войск іх самалётаў і прымяніў супроць народных мас бамбардыроўшчыкі».

ФРАНЦУЗСКІЯ ЎЛАДЫ ЗАБАРАНЯЮЦЬ ПРАБЫВАННЕ Ў ПАРЫЖЫ ДАЛАРЭС ІБАРУРЫ І ЛІСТЭРА

ПАРЫЖ, 9 сакавіка. (ТАСС). Французскія ўлады заявілі прабываўшай сёння ў Парыжы Даларэс Ібарury, а таксама прабываўшаму ўчора палкоўніку Лістэру, што ім не дазваляецца пражываць у Парыжы і на тэрыторыі ўсяго Сенскага дэпартамента.

Пытанне аб далейшым прабыванні на французскай тэрыторыі таких іспанскага рэспубліканскага ўрада Негрына, міністра замежных спраў Альварэса дэль Вайо і некаторых іншых іспанскіх рэспубліканскіх дзеячоў разглядаецца ў Парыжы, як сцвярджаюць, будзе разгледжана ў бліжэйшым пасяджэнні ўрада.

ФАШЫСЦКІЯ АГРЭСАРЫ ПАТРАБУЮЦЬ ДАЛЕЙШАЙ КАПІТУЛЯЦЫІ ФРАНЦЫІ І АНГЛІІ

ЛОНДАН, 9 сакавіка. (ТАСС). Германія і Італія, ухіляючыся, што за спінай мадрыдскага контррэвалюцыйнага «камітэта абароны» стаяць Англія і Францыя, не жадаюць задавольвацца толькі капітуляцыяй іспанскіх уладзей англа-французскай рэакцыі і патрабуюць далейшай капітуляцыі Парыжа і Лондана.

Так, італьянская фашысцкая газета «Рэсто дэль Карліно» піша: «Усе разлікі Парыжа і Лондана памылковы. Мір будзе рэзультатам ваеннай перамогі, а гэта перамога стане поўнай толькі ў той дзень, калі італьянскія легіянеры пройдуць парадным маршам па вуліцах Мадрыда».

Італьянская газета таксама патрабуюць Францыі выдачы рэспубліканскага флоту (флота рэспублікі ў Бізерце, фота італьянскаму ўраду).

Газета «Тэлеграфо» пагражае французскаму ўраду ў Бургосе Пэтэну: «Неакладна ўрэгуляваць гэта пытанне, бо затрымка флота будзе разглядацца, як правакацыя».

АБВАСТРЭННЕ УНУТРЫПАЛІТЫЧНАГА СТАНОВІШЧА У ЧЭХА-СЛАВАКІІ

ПРАГА, 9 сакавіка. (ТАСС). У Прагу прыбылі з Братыславы славацкія міністры Сідор і Пецінскі. Адразу-ж пасля прыезду Сідор быў прыняты прэм'ер-міністрам Бэранам, якога ён інфармаваў аб перагаворах з славацкім урадам рашэннях. Славацкі ўрад адмовіўся даць Празе запэўненні аб прызнанні ім цэласнасці Чэха-Славацкай рэспублікі, пакуль не будуць задаволены ўсе патрабаванні славацкіх фашыстаў. Сёння пачаліся афіцыяльныя перагаворы Сідора з чэха-славацкім урадам.

Чэха-славацкія афіцыяльныя кругі лічаць становішча надзвычай сур'ёзным. Захоплены Берлінам, славацкія сепаратысты могуць нанесці ўдар цэласнасці рэспублікі.

ПРАГА, 10 сакавіка. (ТАСС). Учора ўвесь дзень адбываліся перагаворы паміж цэнтральным чэха-славацкім урадам і дэлегатамі славацкага ўрада на чале з Сідорам. Сідор трабаваў для Славакіі права на стварэнне самастойнай арміі, задавальнення ўсіх фінансавых патрабаванняў Славакіі і прыпынення чэха-славацкім урадам антысемітскага закона. Перагаворы закончыліся безвынікова, і Сідор вярнуўся ў Браціславу.

Пасля ў Празе ўведзеныя перагавораў, становішча ў Славакіі рэзка абвастрылася. Сепаратысты Мах і Тука, вызвалены, пачалі агітацыю за поўнае аддзяленне Славакіі. На працягу дня ў Браціславе адбыліся дэманстрацыі штурмавых атрадаў, якія патрабавалі аддзялення ад Чэха-Славакіі. У гарадах Славакіі (Братіслава, Тршнаў, Жыліна) і Тэпліцах. У пайнфармаваных кругах перадаюць, што, у выпадку адмовы ў пытанні Славакіі, будзе ўзнікла ўзброенае выступленне.

У сувязі з стварыўшайся абстаноўкай прэзідэнт рэспублікі Гаха выдаў пастанову аб адстаўцы з састава славацкага ўрада прэм'ера Тісо, міністраў Пружынскага, Дурчанскага і Ваначо. У састаў ўрада асталіся толькі Сівак і Тэпліанскі. Увесь славацкі ўрад разглядаецца на выбары назначаны прэзідэнтам Гаха. Як паведамляюць, усе ўласныя Тісо мяркуе у бліжэйшыя дні абвясціць самастойнасць Славакіі.

ПРАГА, 10 сакавіка. (ТАСС). Прадстаўнікі славацкай рэспублікі адпачылі ў Праге адстаўку Сідор, раптоўна перамяніўшыся ў Праге. Фактычна ўлада ў Славакіі знаходзіцца ў руках армій, падаўшы яе Мах. Прыбыў сюды ўначы са славацкай ваеннай акругай генерала Війста. У Браціславе, Пяшчанах і ў Жыліне сканцэнтраваны буйныя часці войск. Значныя часці войск і жандармерыі сцягнуты таксама да граніцы паміж Маравіяй і Славакіяй. Ночч у Браціславе адбыліся ўзброеныя сутычкі паміж войскамі і славацкімі фашысцкімі штурмавымі атрадамі («гвардыя Глінкі»), якія прабілі захапіць склад ваеннай амуніцыі. Ёсць забітыя і раненыя. Сутычкі ў Браціславе становішча ўвесь дзень па-ранейшаму становішча.

По неправераных яшчэ даных, штурмавыя атрады («гвардыя Глінкі») распушчаны.

ПРЭЗІДЭНЦКІЯ ВЫБАРЫ ВА ФРАНЦЫІ НАЗНАЧАНЫ НА 5 КРАСАВІКА

ПАРЫЖ, 10 сакавіка. (ТАСС). Сёння раніцою адбылося пасяджэнне французскага ўрада. Прэзідэнт Лебрэн падпісаў дэкрэт аб скліканні на 5 красавіка нацыянальнага схода для выбараў новага прэзідэнта рэспублікі (у сувязі са сканчэннем тэрміна паўнамоцтваў Лебрэна).

Урад заслухаў таксама паведамленне міністра замежных спраў Бонэ аб міжнародным становішчы.

СТРАТЫ ЯПОНСКАЙ АРМІІ Ў КІТАІ

ЧУНЦЫН, 10 сакавіка. (ТАСС). У Чунцыне апублікаваны даныя аб стратах японскай арміі на франтах Кітая за другую палавіну лютага бягучага года.

Паміж кітайскімі часцямі і японцамі на ўсіх франтах адбылося за гэты перыяд 404 сражэнні. У гэтых баях было забіта 21.375 і захвачана ў палон 708 японцаў. Кітайскія часці адбілі ў японцаў 788 коней, 2.235 вінтовак, 99 кулямётаў, 13 гармат, 157 браневікоў і танкаў, 27.495 кулямётных дыскаў з патронамі.

За гэты час патоплены 6 японскіх ваенных суднаў, знішчана 3 японскія самалёты і разбурана 267 кіламетраў чыгуначных пуцей у тылу у японцаў.

Самыя вялікія страты японцы нясуць у раёнах партызанскіх дзеянняў кітайскай арміі.

Уключыўшыся ў сацыялістычнае спаборніцтва імені XVIII з'езда партыі, стаханаўкі-матальшчыцы магілёўскай шаўковай фабрыкі ім. В. В. Куйбышава Е. Д. Кацаба і В. С. Казлова абавязаліся даваць першая на 630 і другая на 800 матковых шаўковых ніткак у змену. Свае абавязацельствы яны перавыконваюць (узо. Кацаба да 40 і тав. Казлова на 50 маткоў). НА ЗДЫМКУ: інструктар стаханаўскіх метадаў работы — дэпутат Вярхоўнага Савета СССР т. П. П. Лісунова (у цэнтры), аглядае стаханавак тав. Кацаба (злева) і тав. Казлоўвай. Фота Л. А. Мязелева (Фотахроніка БЕЛТА).

ГАТОВЫ ДА ПРАЦЫ І АБАРОНЫ

Рабочыя, спецыялісты, служачыя, курсанты і хатняя гаспадыні Копыльскай МТС з вялікай радасцю сабраліся на мітынг, прысвечаны адкрыццю XVIII з'езда партыі Леніна — Сталіна.

— З пачуццём велізарнай радасці і гонару за сваю квітнеючую радзіму чытаем мы знамянальныя дні адкрыцця XVIII з'езда ВКП(б), — заявіў на мітынгу брыгадзір-механік тав. Ермаловіч. — Гэты дзень сустрэлі ў нашай МТС сустрэў вялікім палкім патрыятызмам — адна за адной выканаў увесь план рамонту трактарнага парка. Нам трактары адрамантаваны так, што не толькі змогуць высокакасныя адрамантаваныя ўсе трактары і ўсе плугі, а у любы момант могуць быць перакінуты на абарону нашай радзімы.

Выступаўшыя на мітынгу брыгадзіры тт. Казімірчык, Казёл, Майзель і Жук узялі на сябе абавязацельства выпрацаваць у гэтым годзе ў сярэднім на кожны калёсны трактар не менш 700 гектараў у пераводзе на мяккае ворыва і зэканоміць на 200 кілаграмаў гаручага; добраякаснай работай дапамагчы калгасам, каб ураджай ўзяць выйсці ўсю МТС завяваць пачэснае месца ва Усесаюзным сельскагаспадарчай выстаўцы.

Е. КАРАВАЕВА.

ВЫДАТНЫ РЭКОРД ВІЦЕБСКІХ ВАГОННІКАЎ

ВІЦЕБСК. (Кар. «Звязды»). Бліскучы падарунак прызначаны XVIII з'езду ВКП(б) зрабілі ўчора мантажнікі віцебскага завода ВКП(б) за 6-га вагоннага ўчастка ст. Віцебск.

Натхнёныя адкрыццём з'езда, стаханаўцы гэтага ўчастка, працуючы па метаду знатнага вагонніка — Ключанасы на станцыі, у гэты дзень далі выдатныя высокую прадукцыйнасць працы. Вагон № 52447 быў выпушчаны з сярэдняга рамонту за 1 гадзіну замест нормы 72 гадзіны, а другі вагон — № 573300 пры 72-ой нормы — за 2 гадзіны 15 мінут. Рэкорд — небывалы на Заходняй чыгунцы.

Гэту выдатную перамогу атрымалі майстар цэха тав. Мергольц, слесары тт. Сімёнаў, Нікалаеў, Хамутоў, Маўрыкін, столяры тт. Красноў, Міхайлаў, Бурыкаў, Прахарэнка, Шарачоў, маляры тт. Салаўчук, Валевіч, Наўмаў, жэстачнікі тт. Ляўшук, Зуеў, Кавалёў, Валачыльны, Брыцкі.

У надзвычай цэху асабліва высокую прадукцыйнасць працы паказалі ў гэты дзень інструктар стаханаўскіх рухаў па Еўгеніі Хамутоў. Па працы свайго вырабы тармазных рам і на варцы ўпражных круткоў і бафэрных прыстасаванняў тав. Піліпоўая з 5 гадзін выканаў дзённае заданне на 1.866 працэнтаў.

З. ЛАРЫСАЎ.
А. РАМАНОЎСКІ.

УРАЧЫСТАЕ АДКРЫЦЦЁ ВЯЛІКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА ТЭАТРА ОПЕРЫ І БАЛЕТА БССР

10 сакавіка пастановай першай беларускай оперы «Міхась Падгорны» адбылося ўрачыстае адкрыццё Вялікага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР.

Перад пачаткам спектакля з прывітальнымі прамовамі выступілі намеснік старшыні Соўнаркома БССР тав. Захараў, намеснік старшыні Усесаюзнага камітэта па справах мастацтваў пры СНК СССР тав. Храпчэнка і начальнік Упраўлення па справах мастацтваў пры СНК БССР тав. Озірскі.

З вялікім уздымам прысутныя прывіталі тэлеграму аб імені гледачоў і калектыва тэатра Прэзідыуму XVIII з'езда ВКП(б) і вялікаму правадыру народаў таварышу Сталіну.

Затым адбылася пастанова прэм'ера оперы кампазітара Цікоцкага, лібрэта — паэта-ордэнаносца П. Броўкі. (БЕЛТА).

ХРОНІКА

У сувязі з тым, што тав. **Шмідт** О. Ю. выбран віцэ-прэзідэнтам Акадэміі навук СССР і пераходзіць на работу ў Акадэмію навук, Соўнарком Саюза ССР асвабадзіў тав. **Шмідта** О. Ю. ад пасады начальніка Галоўнага Упраўлення Паўночнага Марскога Шляху пры СНК СССР.

Соўнарком Саюза ССР назначыў тав. **Папаніна** І. Д. начальнікам Галоўнага Упраўлення Паўночнага Марскога Шляху пры СНК СССР і тав. **Шыршова** П. П. першым намеснікам начальніка Галоўнага Упраўлення Паўночнага Марскога Шляху пры СНК СССР. (ТАСС).

ВЫДАТНЫ ПАДАРУНАК

БАБРУЙСК, 10 сакавіка. (Па тэлефону). У чэсць адкрыцця XVIII з'езда ВКП(б) калектыў рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў бабруйскай кандзіцэрскай фабрыкі «Чырвоны харчавік» датэрмінова выканаў вытворчую праграму першага квартала. Выпушчана 2.807 тон кандзіцэрскіх вырабаў — 103 працэнты задання. Абавязваемся за канец квартала даць дадаткова прадукцыі на 1.200.000 рублёў.

Дырэктар фабрыкі **ХАЗАН**, сакратар партнома **РУБІН**, старшыня фабкома **ЛЮШЫЦ**.

ТЭХНІКУМ НА ПРАДПРЫЕМСТВЕ

ГОМЕЛЬ. (Кар. «Звязды»). На гомельскім кандзіцерскім камбінаце «Спартак» у гэтыя месяцы адкрываецца тэхнікум на надыхтоўцы сярэдняга тэхнічнага састава для кандзіцерскай прамысловасці БССР. Скончыўшы тэхнікум атрымаюць званне спецыялістаў кандзіцерскай прамысловасці і аднолькавыя правы з выпускнікамі стацыянарных навучальных устаноў.

Заняткі ў тэхнікуме будуць пры адзяленні: тэхналагічнае, хімічнае і механічнае. Курс абучэння трохгадовы, без адрыву ад вытворчасці. На першы курс прыняты ўжо 47 лепшых стаханаўцаў камбіната, маючых адукацыю за сямігодку. Гэта пакуль першая на кандзіцерскіх прадпрыемствах БССР сярэдняя тэхнічная навучальная ўстанова.

ВАЕНІЗАВАНЫ ПЕРАХОД У ЧЭСЦЬ XVIII З'ЕЗДА ВКП(б)

8 сакавіка 50 калгаснікаў сельскагаспадарчай арцелі імені БАВА, Любаньскага раёна, зрабілі 27-кіламетравы пераход у працівагазах у чэсць XVIII з'езда ВКП(б).

У раённым цэнтры пасля пераходу адбыўся многалюдны мітынг.

Удзельнікаў пераходу віталі прадстаўнікі партыйных, комсамольскіх і грамадскіх арганізацый раёна. (БЕЛТА).

МАШЫННА-ДАРОЖНАЯ СТАНЦЫЯ У МЕНСКУ

Гэтымі днямі ў Менску пачынаецца будаўніцтва трэцяй у рэспубліцы машынна-дарожнай станцыі. Яна будзе забяспечана трактарнымі лапатамі Бекера, цяжкімі грэйдэрамі, трактарамі ЧТЗ і іншымі дарожнымі механізмамі і аўтамашынамі для работ па рамонту і добрабыту мясцовых дарог Менскай вобласці. Пры станцыі абсталёўваюцца майстэрні для рамонту трактараў і дарожных машын. Будуць пабудаваны таксама жыллёвы дом і інтэрнат для 55 рабочых і інжынерна-тэхнічных работнікаў—дарожнікаў.

ВЯСЕННІ БАЗАР

З 17 па 22 сакавіка на рынках Менска будзе праводзіцца вясенні базар. У базары прымуць удзел калгаснікі 6 раёнаў. Гандлёвыя арганізацыі значна пашыраюць асартымент тавараў.

Упраўленнем рынкамі выдзяляюцца тры аўтамашыны, якія па заяўках калгасаў будуць высылацца для падвозу на рынкі прадуктаў калгаснікаў.

Вышаў з друку № 2 журнала „Большэвік Беларусі“

Вышаў з друку, рассылаецца падпісчыкам і паступіў у продаж № 2 тэарэтычнага і палітычнага журнала ЦК КП(б)Б — «Большэвік Беларусі».

ЗМЕСТ ЖУРНАЛА:

Паведамленне ЦК ВКП(б) і СНК СССР аб смерці Н. К. Крупскай.

Тэзісы даклада тав. В. Молатава на XVIII з'ездзе ВКП(б).

Тэзісы даклада тав. А. Жданава на XVIII з'ездзе ВКП(б).

Пастановы ЦК ВКП(б).

Перадавы — XVIII з'езд большэвіцкай партыі.

Імя Серго будзе жыць у вяках (да 2-годдзя з дня смерці С. Орджанікідзе).

Якаўлеў — 21 год Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскога Флота.

Кудраеў — Партсход — школа большэвізма.

Рабчынскі — Дапамагчы інтэлігенцыі авалодаць большэвізмам.

Кансультацыі:

Свам — Аб двух родах войн.

Рубенчык — Аб значэнні кнігі Плеханава «Да пытання аб развіцці маністычнага погляду на гісторыю» ў прапагандзе ідэй марксізма ў Расіі.

Адказы на пытанні:

Гладзінаў — Народнае паўстанне ў Кітаі ў 1900 годзе.

ДЗЕННІК

Сёння, у 7 гадзін вечара, у Малой зале Дома партактыва Менгаркома КП(б)Б адбудзецца кансультацыя на тэму **«Як працаваць над кнігай» (складанне плана, канспектаў і тэзісаў)** па III раздзелу «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)».

Сёння, у 3 гадзіны дня, у Вялікай зале Дома партактыва адбудзецца лекцыя для работнікаў мастацтва горада Менска на тэму «Маніфест Комуністычнай партыі» К. Маркса і Ф. Энгельса».

Лектар тав. Саламаха.

Сёння ў тэатрах і кіно

ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА—абанемент № 85 Міхась Падгорны. БЕЛДЗЯРЖДРАМТЭАТР — абанемент № 105 — Падаль сярэбраная. ДЗЯРЖАЎНЫ ЯЎРЭЙСКІ ТЭАТР БССР — абанемент № 71 — Суламіф. Кінотэатры: «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА» — Пётр першы (другая серыя). «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ» — Пётр першы (першая серыя). «РОДИНА»—Танкісты. «СПАРТАК» — Чапаеў. ДЗІЦЯЧЫ КІНОТЭАТР — Гайчы. «НАВІНЫ ДНЯ» — 1. Журнал Маскоўскай студыі кінохронікі № 19. 2. Нашы рэбяты. 3. Скарбы культуры. 4. Пакарыцелі горных вяршынь.

БЕЛДЗЯРЖФІЛАРМОНІЯ — (памяшканне клуба імені Сталіна) 12 сакавіка—КАНЦЭРТ. Сімфанічны аркестр дзяржфілармоніі БССР. Дырыжор праф. МУСІН І. А. пры ўдзеле лаўрэата Усесаюзнага конкурса музыкантаў выканаўцы Г. ЭЙДЭЛЬМАН (раяль). Пачатак у 9 гадзін вечара.

В. а. адказнага рэдактара
Д. Т. ЛЕБЕДЗЕЎ.

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ОПЕРА

„МІХАСЬ ПАДГОРНЫ“

(Прэм'ера Дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР)

Сам факт ажыццяўлення пастаноўкі першай арыгінальнай беларускай оперы— яркі паказчык росквіту мастацтва нашага народа, сведчанне перамогі ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі. Не гледзячы на ўсе проіскі ворагаў народа, буржуазна-нацыяналістычнага атрэп'я, якія імкнуліся ў корані падарваць развіццё маладога опернага мастацтва, беларускі народ, разграміўшы і знішчыўшы варожую поскудзь, дабіўся пад кіраўніцтвам ленінска-сталінскай партыі такога ўздыму творчых сіл, пры якім стала магчымым ажыццяўленне самых складаных і сур'ёзных задач мастацтва.

Пастаноўка першай беларускай оперы — з'ява выключнай гістарычнай важнасці. Опера «Міхась Падгорны» — твор беларускага кампазітара, па лібрэта беларускага паэта, на беларускую тэматыку. І музыка, і тэкст—усё ў оперы сведчыць, што гэты твор, дастойны ўвагі нашага культурнага ўзросшага слухача і гледача.

Лібрэта оперы «Міхась Падгорны» (аўтар паэт-ордэнаносец Пятрусь Броўка) расказвае аб вялікіх гістарычных падзеях. У ёй разгортваюцца падзеі ад пачатку імперыялістычнай вайны да часоў нямецкай акупацыі на Беларусі. Аўтарам кіравала адна думка — васпець героіку народа ў часы яго самаадданай барацьбы супроць царызма, часовага контррэвалюцыйнага ўрада, супроць «сваіх» паноў і кулакоў і, нарэшце, супроць нямецкіх псоў-інтэрвентаў. Праз паказ асабістага лёсу сельскага батрака Міхася і яго каханай Марысі адлюстроўваецца велічны рост беларускага народа. Лібрэта і музыка раскрываюць характэрныя рысы сапраўдных сыноў беларускага народа, свядомасць якіх вырастала з цягам змены сацыяльных адносін і ставіла іх у рады барацьбітоў за светлую будучыню. Такі яркі і прывабны вобраз Міхася, такі цёплы, лірычны вобраз Марысі, такі просты і моцны вобраз большэвіка-падпольшчыка Анішчука і т. д.

Лібрэта Броўкі вылучаецца сваёй лірычнасцю, патэтыкай. Яно ўвасабляе ў сабе лепшае з паэзіі. Мова лібрэта — яркая, сакавітая, вобразная. Народная творчасць скарыстана ўдумліва і арганічна. Усё гэта робіць лібрэта высокаякасным літаратурным творам, дастойным гучаць у музыцы.

Кампазітар Е. К. Цікоцкі на аснове глыбокага вывучэння і авалодання класічнай опернай спадчынай, на аснове ўдумлівага і ўважлівага пранікнення ў музыкальны беларускі фальклор стварыў якасна поўнакаштоўную музыку вялікага настрою, дыхання і эмацыянальнасці. Беларускія народныя песні і танцы, народныя напевы і матывы развіты ўмела і тэхнічна моцна аўтарам у цэласнае красачнае палотнішча, сапраўды манументальны оперны твор. Музыкальная ідэя, якая вырашае веру ў перамогу і радасць пераможшага народа, непарыўна следуе праз усю оперу. Яна змяняе свае ачартанні: то гэта тэма маладога гарачага кахання, то тэма адвагі і рашымасці, то барацьбы, то ўрачыстасці, — але ўсе яны падпарадкаваны агульнай мэтанакіраванай лініі.

Е. К. Цікоцкі ўдала знайшоў і ў асноўным паспяхова вырашыў музыкальныя характарыстыкі (лейтматывы) дзеючых асоб і адлюстроўваючых падзей, якія падказваюць слухачу ўсе перыпетыі сюжэтнага развіцця. Асабліва ярка выяўлена аркестроўка оперы. Яна іграе ўсімі тэмбрамі гучання, адлюстроўвае многагранныя пачуцці ад цёплай, задушэўнай лірыкі да сапраўднага драматызма. З вялікім густам, настроем і глыбінёй зроблены Цікоцкім і хоры, якім у оперы адведзена дамініруючае месца. Такія з іх, як «Салавейка» (1 карціна), хор раненых салдат (2 карціна), рэкруцкая песня (1 карціна), песня салдат (4 карціна) і фінальная баявая, заклікаючая да перамогі песня (6 карціна), можна смела прыраўняць да лепшых песенных твораў класічнай і совецкай музыкі. З сольных партый найбольш перакануўчы з вакальнага боку партыі Марысі і Міхася. Выдатны дуэт у першай карціне, арыі Марысі ў другой карціне і выключна чулы, захапляючы расказ Міхася пра Леніна ў 6-й карціне напісаны з непаддзельным пачуццём.

Музыкальная мова оперы — зразумела, даходчыва і на належнай мастацкай вышыні. Аднак ёсць і прыкметныя недахопы музыкальнага вырашэння задачы (дліноты, абілле лейтматываў, недастатковае развіццё вакальных сольных партый, асабліва сатырычнага і юмарыстычнага плана, залішняе запазычанне класікі і нарэшце перагружанасць аркестроўкі). Усе гэтыя недахопы натуральны пры стварэнні аўтарам першай оперы. Яны апраўдваюцца непасрэднасцю, свежасцю, непадкупнай шчырасцю і эмацыянальнасцю музыкі.

Стварыўшы манументальную оперу, аўтары лібрэта і музыкі тым не менш не пазбегнулі таго, што лінія развіцця і нарастання, так добра намечаная ў першай карціне, недастаткова вытрымана ў далейшым, а фінал оперы расцягнут, клачкават і мала пераканаўчы. У творы мала кантрастаў, мала юмару, сатыры, недастаткова выяўлен уласцівы ва ўсе перыяды жыцця народу аптымізм, у выніку чаго ў оперы многа цягот, суму. Перад пастаноўшчыкам (заслужаны артыст рэспублікі Леў Літвінаў) стаяла надзвычайнай складанасці і сур'ёзнасці задача — стварэнне першага беларускага опернага спектакля, ускладняўшаяся асабліва тым, што гэта была першая яго праца над операй. І ён у асноўным правільна вырашае музыкальную задачу кампазітара ў спектаклі. Аднак, недахоп спектакля ў тым, што пастаноўшчык недастаткова раскрывае народную ўрачыстасць перамогі, радасць, бадзёрасць і весялосць. Мала ўвагі было звернута абазначэнню кантрастаў і псіхалагічнаму раскрыццю вобразаў. Залішне ў спектаклі бытавізма, абраднасці. Імкнучыся да тэатральнасці, пастаноўшчык часам забывае аб музыкальным змесце спектакля, чаму паміж дзеяннямі і музыкай ёсць месцы разрыву. Дзеянні падмяняюцца знадворнай мітуснёй, асабліва заўважнай пры перагружанасці сцэны рэчавым афармленнем. Асаблівы дакор пастаноўшчыку трэба зрабіць аб недастаткова прадуманым фінале спектакля. Зігзагападобныя лініі развіцця дзеяння некалькі разоў прыводзяць да ложных канцоў.

Музыкальны кіраўнік спектакля дырыжор М. Э. Шнейдэрман глыбока і ўдумліва падышоў да раскрыцця музыкальнага зместу оперы. Ён з поспехам, з вялікай выразнасцю даносіць да слухача яе ідэю, мэтанакіраванасць. Аркестр гучыць зладжана, красачна, хоць і адчуваецца далёка недастатковы яго састаў, які прыкметна парушае імкненне дырыжора да абагуленага гучання ўсяго выканаўчага ансамбля. Мінусам трэба лічыць захапленне дырыжора самім аркестравым гучаннем, у выніку чаго вакальныя партыі і асабліва тэкст часам да слухача не даходзяць, губляюцца.

Цёплы, задушэўны, шчыры вобраз беларускай дзяўчыны, пакутуючай ад уродлівых форм старога быту, народжанага сацыяльным ладам, а затым вырастаючай у мужную, моцную натуру дае ў партыі Марысі народная артыстка рэспублікі Л. П. Александроўская. Уладаючы абаяльным голасам і вялікім сцэнічным дараваннем, яна дасягае поўнага кантакта з гледачом, асабліва ў лірычных месцах сваёй партыі.

Цяжкую задачу — стварыць вобраз большэвіка - падпольшчыка — няўдрэнна рашыў заслужаны артыст рэспублікі І. А. Мурамцаў. У яго выкананні адчуваецца моцная воля, чалавечнасць і прастата. Хочацца толькі пажадаць артысту пазбавіцца ад скаванасці і вуглаватасці рухаў.

Партыя Міхася Падгорнага ў выкананні маладога артыста опернага калектыва В. Ф. Лапіна знайшла добрага вакаліста, уладаючага мяккім, прыемнага тэмбра голасам і вялікай выразнасцю выканання. На жаль, сцэнічна вобраз беларускага батрака, а затым свядомага байца-рэвалюцыянера выяўлен Лапіным недастаткова. Тут патрабуецца вялікая рэжысёрская даработка і далейшая работа самога артыста над вобразам.

Запамінаючуюся роль Мартына цікава зрабіў з невялікай і скромнай партыі артыст П. І. Засецкі.

Добрае ўражанне пакідае ігра выканаўца партыі салдата Пясоцкага—арт. Арсенка.

Вялікую работу прарабіў хор тэатра.

Яркае і красачнае ўражанне астаецца ад касцюмаў.

Мастацкае афармленне спектакля (мастак Б. А. Матрунін) зроблена майстэрска, культурна. Аднак прыгожы, многакрасачны і багаты беларускі пейзаж у дэкарацыях месцамі мала выразны, пераважаюць закатныя, блеклыя таны—адчуваецца халоднае роўнадушша прыроды да адбываючыхся падзей.

Вырасшыя культурныя запросы совецкага гледача, палітычная важнасць падзеі пастаноўкі першай беларускай оперы прымушаюць падыйсці к спектаклю з самым высокім патрабаваннем. У святле гэтых задач пастаноўка першай оперы адчувае патрэбу ў далейшай глыбокай і сур'ёзнай даработцы. Асаблівую ўвагу трэба аддаць скарачэнню спектакля, каб ён быў больш сціслым, унясенню ў яго кантрастыруючых разрадак. Трэба надалей прадаўжаць работу з саставам выканаўцаў аж да самых дробных эпізадычных ролей. Неабходна дакладна прадумаць канцоўку спектакля. Асабліва вялікія задачы стаяць у галіне раскрыцця псіхалагічных рысункаў вобразаў у плане опернага мастацтва, каб дабіцца апраўданасці ўзаемадзеяння дзеючых асоб, адзінства сцэнічнага і музыкальнага развіцця. Неаспрэчна, што, не гледзячы на рад сур'ёзных недаработак, увесь калектыў тэатра з вялікім творчым уздымам падышоў да пастаноўкі першага опернага спектакля на беларускую тэматыку і дабіўся несумненнага поспеху, паказаўшы свае здольнасці і ўменне працаваць.

«Міхась Падгорны» — перамога тэатра, кампазітара і лібрэтыста, з якой можна вітаць увесь калектыў. Гэты поспех павінен натхніць работнікаў оперы і балета на далейшую і яшчэ больш паспяховую работу па стварэнню беларускай нацыянальнай оперы і балета.

Н. ШЧАГЛОЎ, П. КАВАЛЁЎ.

Уп. Галоўлітбела № Д—931. Менск, друкарня «Звязды», Совецкая, 49. М. М. Ш.